

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางไข สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา
  - 1.2 ความหมายของการบริหารโรงเรียน
  - 1.3 โครงสร้างการบริหารการศึกษา
2. วินัย
  - 2.1 ความหมายของวินัย
  - 2.2 ความสำคัญของวินัย
  - 2.3 ประเภทของวินัย
3. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับควมมีวินัย
4. การพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียน
  - 4.1 วินัยด้านการตรงต่อเวลา
  - 4.2 วินัยด้านความสะอาด
  - 4.3 วินัยด้านการแต่งกาย
5. ประโยชน์ของการมีวินัย
6. งานปกครองนักเรียน
7. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
8. บริบทของโรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางไข
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 9.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานที่รวมการวางแผน การจัดองค์การ การเร่งรัด และการควบคุมการดำเนินงานของบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในที่นี้ได้กล่าวถึงแนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ดังนี้

1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา

คำว่า การบริหารในภาษาอังกฤษใช้ “Administration” และ “Management” ความแตกต่างของ สองคำนี้ คือ “Administration” นิยมใช้ไปทางการบริหารทางราชการ ส่วนคำว่า “Management” นิยมใช้ไปทางการบริหารธุรกิจ ซึ่งหมายถึงการบริหารเช่นเดียวกัน นักวิชาการ ได้ให้ความหมายของการบริหารหลายทัศนะแตกต่างกัน พอสรุปได้ดังนี้

ประพันธ์ สุริสาธ (2541:17) ได้ขยายพฤติกรรมกรรมการบริหารของฟาโยลเพื่อตอบคำถามที่ว่า “งานของผู้บริหารระดับสูงคืออะไร” ซึ่งเขาได้ตอบคำถามโดยเสนอกระบวนการบริหารที่เรียกว่า “POSDCoRB” ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ 7 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning: P) หมายถึง การจัดวาง โครงการและแผนปฏิบัติ รวมทั้งวิธีปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน
2. การจัดองค์การ (Organizing: O) หมายถึง การกำหนด โครงสร้าง การแบ่ง ส่วนงาน การจัดสายงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
3. การจัดการด้านบุคคล (Staffing: S) หมายถึง การจัดอัตรากำลัง การสรรหา และการพัฒนาบุคลากร การเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี
4. การอำนวยการ (Directing: D) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม บังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นหัวหน้าหน่วยงานต้องรู้จักใช้ภาวะเป็น ผู้นำและเสริมแรงจูงใจในการทำงาน
5. การประสานงาน (Co-ordinating: Co) หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายของหน่วยงานในอันที่จะทำให้งานมุ่ง ไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกัน
6. การรายงาน (Reporting: R) หมายถึง การประชาสัมพันธ์หน่วยงานและ รายงานผลการปฏิบัติงาน

7. การจัดการงบประมาณ (Budgeting : B) หมายถึง การวางหลักการและวิธีการของงบประมาณและการใช้วิธีการงบประมาณ

พินัส หันนาคินท์ (2542:18) กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่า เป็นการจัดระเบียบ คุแลบุคคลให้ทำงาน เพื่อให้บุคคลใช้ประโยชน์และความรู้ความสามารถมากที่สุด อันเป็นผลทำให้องค์การอยู่ในภาวะที่แข็งแกร่งและได้ผลงานมากที่สุด

บรรยงค์ ไตจินคา (2543:16) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง เป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองมาตั้งแต่คนมนุษย์รู้จักการอยู่ร่วมกัน ก่อนที่ประวัติศาสตร์จะได้บันทึกไว้ การบริหารต้องอาศัยแนวความคิดที่เป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะระหว่างองค์การกับผู้ปฏิบัติงาน อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

พะยอม วงศ์สารศรี (2544:5) ให้ความหมายการบริหารการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการที่ ผู้บริหาร ใช้ศิลป์และกลยุทธ์ดำเนินการ เพื่อให้องค์การบรรลุตามเป้าหมาย สามารถดำรงตนอยู่ในองค์กรของสังคมได้อย่างมีความสุข

ชาญชัย อาจินสมजार (2545:38-40) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นการใช้อิทธิพล (influencing) ต่อคนกลุ่มหนึ่ง คือ นักเรียน เพื่อให้มีความเจริญงอกงาม บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนด โดยการใช้กลุ่มคนกลุ่มที่สอง ได้แก่ ครู ในฐานะตัวแทน(agent) ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

สัญญา เศรษฐพิทยากุล (2546:2) กล่าวว่า การบริหาร คือ การตั้งเป้าหมายและพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานในองค์การทางการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ตั้งไว้ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ โดยอาศัยปัจจัยทรัพยากรทางการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทั้ง “ศาสตร์” และ “ศิลป์” ในการชักจูงให้คนหันมาช่วยเหลืองานขององค์การเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการทำงาน ให้ได้รับผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยที่ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นทั้งหัวหน้า ผู้นำและผู้ประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยกระบวนการ 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดการด้านบุคคล การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการจัดการงบประมาณ

1.2 ความหมายของการบริหารโรงเรียน

ได้มีผู้ที่กล่าวถึงความหมายของผู้บริหารหลายท่านขอยกมาพอสังเขป ดังนี้
 สุภักดิ์ มุขคาร์ (2540 : 12) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ ผู้บริหารและครู อาจารย์ ร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่ต้องการของสังคม ประเทศชาติ ตลอดจน การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

รัชช แสงรัตน์ (2542 : 14) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนที่ผู้บริหารมอบหมายการดำเนินงานตาม ขอบข่ายหรือภารกิจโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

ธีระชาติ ธรรมชาติ (2542 : 10) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการทางการศึกษา บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันของบุคคลในโรงเรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยใช้กลวิธี ความสามารถ และประสบการณ์ ในการดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้โดยบุคคลที่เป็นหัวหน้า ซึ่งเรียกว่าผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่ในการตัดสินใจ วางแผน อย่างมีศาสตร์และศิลป์ เพื่อนำเอาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการวิธีให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

1.3 โครงสร้างการบริหารการศึกษา

ธีระ รุณเจริญ (2546 : 68) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและ จัดการสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และ เป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียน เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังแสดงในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

คณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านงานวิชาการ	ด้านงบประมาณ	ด้านการบริหารงานบุคคล	ด้านการบริหารทั่วไป
<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา อื่นๆ 12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำและเสนอของงบประมาณ 2. การจัดสรรงบประมาณ 3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5. การบริหารการเงิน 6. การบริหารบัญชี 7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวางแผนอัตราจ้างและกำหนดตำแหน่ง 2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง 3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4. วินัยและการรักษาวินัย 5. การออกจากราชการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคํานึงงานบุคลากร 2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ 4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนางาน 6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7. การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณบุคลากร และบริหารทั่วไป 8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 9. การจัดทำสำเนาะโน้ตบุ๊ก 10. การรับนักเรียน 11. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย 12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13. งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ 17. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน 18. งานบริการสาธารณะ 19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

แผนภูมิที่ 1 แผนผังโครงสร้างองค์กรตามแนวการกระจายอำนาจ (ธีระ รุญเจริญ, 2546 : 68)

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ ที่จะให้สถานศึกษาคำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการสามารถพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

การบริหารงานงบประมาณ ของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหาร จัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และ บริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ สถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

การบริหารงานบุคคล ในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงาน บุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจ ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมุ่งมั่นและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้ บริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาท หลักในการประสาน ส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ในการให้บริการ การศึกษา ทุกรูปแบบมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า โครงสร้างการบริหารการศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาในอันที่จะนำเอาหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2. วินัย

ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่คนเห็นว่ามีค่าทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับวินัยที่มีอยู่ประจำตัวของบุคคลแต่ละคนทั้งนั้น และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วินัยได้นำเสนอองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับวินัย ดังนี้

2.1 ความหมายของวินัย ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 20) ได้ให้ความหมายของวินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้สามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระเบียบเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม ซึ่งคนส่วนมากเห็นว่าวินัยเกิดจากการดูแลควบคุมในระยะที่เด็กยังเยาว์ การทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีและการแนะนำออกกล่าวด้วยเหตุผล โดยรู้ดีว่าถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อสร้างความเคยชินที่ดีและเกิดความเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม ส่วนมากการใช้วินัยภายนอกมักเกิดในลักษณะภาวะจำยอมเกรงกลัวอำนาจ และการลงโทษ มักถูกควบคุมให้ปฏิบัติหรือเสริมแรง เช่น ให้รางวัล หรือลงโทษให้เลิกตกอยู่ในภาวะจำใจและไม่เต็มใจ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2541 : 3) ได้ให้ความหมายของวินัย คือ คุณลักษณะจิตใจและพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคคลนั้นสามารถควบคุมตนเองและปฏิบัติตามระบียบกติกาสังคมเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2542 : 8) ได้ให้ความหมายของวินัย คือ ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์ซึ่งจะตั้งอยู่ได้ดีเป็นผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความเข้าใจพื้นฐาน คือ ต้องมองวินัยโยงกับธรรม (ธรรม คือ ความจริงของสิ่งทั้งหลายที่มีความเป็นเหตุเป็นปัจจัยของสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้น โดยเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน) วินัยจึงมีที่มาจากกฎธรรมชาติที่นำมาวางเป็นกฎในหมู่มนุษย์

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 38) กล่าววินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง กติกา และกฎหมาย ตามที่สังคมได้วางไว้ หรือกลุ่มได้ตกลง อันจะนำมาซึ่ง ความสงบสุข ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง และความปลอดภัย

สินีนาฏ สุทธจินดา (2543 : 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วินัย คือ ความสามารถ ของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ โดย เกิดจากความสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่พึงงาม แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลที่ทำให้ เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองและบุคคลอื่นในอนาคต และต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญ รุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลอื่น โดยไม่ขัดต่อกฎระเบียบของสังคมและสิทธิของผู้อื่น

ธิดิมา จักรเพชร (2544 : 10) กล่าวว่า วินัยในตนเอง คือการที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต หรือการไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่อง ส่วนตัวและสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งหมายถึงการที่บุคคลนั้นกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากทำ แต่การ กระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่น ๆ ได้รับการตอบสนองหรือกระทำ ในสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

พุลสวัสดิ์ นาคเสน (2544 : 21) กล่าวว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบ แบบแผนและข้อบังคับของสังคม ดังนั้นการส่งเสริมวินัยให้แก่นักเรียนจึงควรครอบคลุม ถึง การส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้สามารถประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบ แบบแผน และข้อบังคับของ โรงเรียนและสังคมได้อย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป วินัย หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีอยู่ในตนเองของคน ที่แสดงพฤติกรรมออกมาให้อยู่ในกรอบ กฎ ระเบียบ แบบแผนของสังคม โรงเรียน ไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและสังคม รู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบ กติกาของสังคม ไม่ทำอะไรตามใจตนเอง โดยคำนึงถึงเหตุผลและมีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น จากการกระทำนั้น ๆ

2.2 ความสำคัญของวินัย ได้มีผู้ให้ความสำคัญของวินัย ไว้หลายท่าน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540 : 21 ; อ้างอิงจาก พุลสวัสดิ์ นาคเสน. 2544 : 10) กล่าวว่า ความสำคัญของวินัย มี 3 ประการ คือ

1. เป็นเครื่องมือที่จะช่วยปลูกฝังสิ่งที่พึงงาม ที่เหมาะที่ควรให้ศึกษา โดยการประพฤติปฏิบัติ
2. เป็นการเตรียมตัวนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี สามารถปกครองตนเองได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. เป็นการรักษาชื่อเสียงและเกียรติภูมิของ โรงเรียนให้สมกับเป็นสถาบัน
การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญ
ของวินัย ไว้ดังนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือ
วินัยภายในตนเองย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจเชื่อมั่นระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพ
ที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัว เมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มี
สัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล่าวที่จะเรียนรู้และปรับตัว
ในสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นกำลังที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีการรักษาระเบียบวินัย เคารพกฎเกณฑ์
ของสังคมร่วมกัน เช่น การรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่นการ
ปฏิบัติตามประเพณี แบบแผนปฏิบัติของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคล
ในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีการดำเนินงานทางธุรกิจอย่าง
รวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีสื่อสารเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการ
ทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลาจึงเป็น
สิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้นการมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับ
ความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานทางธุรกิจก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมี
ความเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการเมือง การที่ประชาชนในสังคมไทยปัจจุบันมีความเคารพ ขอมรับ
ความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบบ
การปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชนอย่างกว้างขวางรวมทั้งการบริหารราชการ
แผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และการหมั่นตรวจสอบการ
บริหารงานของคณะรัฐบาลอย่างใกล้ชิดด้วยความตระหนักในหน้าที่ของพรรคฝ่ายค้านอย่าง
แท้จริง สิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศ
เป็นไปได้อย่างง่ายดาย

ฉัตรพร ฤทธาภรณ์ (2540 : 21) กล่าวว่า ความมีวินัยนั้น เป็นเป้าหมายที่สังคม
ต้องการให้เกิดขึ้นในเด็ก คงอยู่และพัฒนาขึ้นไปในระดับเยาวชน และติดตัวไปจนตลอดชีวิต
เพราะว่าวินัยนั้นเป็นเครื่องกำหนดทิศทางให้กับสมาชิกในสังคมได้ยึดถือ และประพฤติปฏิบัติ

ในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม หากปราศจากวินัยแล้วการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็จะวุ่นวายสับสน เนื่องจากแต่ละคนมีความแตกต่างกันในทุกด้าน แต่หากทุกคนในสังคมมีวินัยที่เกิดขึ้นจากจิตใจของตนเอง คือมีวินัยในตนเองก็จะทำให้บุคคลนั้นทำอะไรด้วยความมีเหตุผล มีความอดทน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง คือมีความเชื่อมั่นในการกระทำความดี ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมและหมู่คณะ และเป็นผู้ที่สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งนอกจากจะทำให้ตนเองสามารถดำรงชีพได้อย่างมีความสุขแล้วยังเป็นการช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

สินีนาฏ สุทธจินดา (2543 : 35) กล่าวว่า วินัยจะช่วยกำหนดทิศทางให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยแล้วการอยู่ร่วมกันในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะวุ่นวายสับสน เพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และความต้องการในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันถ้าคนในสังคมนั้น ๆ มีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลนั้นมีความประพฤติที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรมซึ่งจะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การพัฒนาวินัยในตนเองแก่เด็กและเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้เด็กหรือเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตของตนอย่างถูกต้อง มีเหตุผล และเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมที่ตนอยู่และช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

ธิตินา จักรเพชร (2544 : 19) กล่าวว่า การปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในตนเอง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของสังคมให้แก่เด็ก จะช่วยให้เด็กมีลักษณะดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางค่านิยมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจได้
3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม
4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

กร กองสุข (2548 : 16) กล่าวว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีวินัยจะช่วยให้สามารถปรับพฤติกรรมในการแสดงออกให้ดีขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นคงทางจิตใจกล้าแสดงออก มีความซื่อสัตย์ มีเหตุผล อดทน พึ่งตนเองได้ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ดี

สามารถพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น รวมทั้งจะเกิดสังคมคุณภาพที่มีคุณธรรมและจริยธรรม
โปร่งใส รับผิดชอบต่อบ้านเมืองด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การเสริมสร้างวินัยให้เกิดขึ้นกับเด็กมีความสำคัญในฐานะที่
เป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้ วิธีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของสังคมของเขา เพื่อให้มี
พฤติกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเองและผู้อื่นด้วยการสร้างวินัยในตนเองซึ่งจะช่วยให้เขา
ได้กระทำในสิ่งที่สังคมยอมรับ เพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น และจะเป็นสิ่งที่
เขารู้สึกพอใจด้วยเช่นกัน

2.3 ประเภทของวินัย ได้มีนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

พันธ์ หันนาภินทร์ (2542 : 153) ได้กล่าวถึงวินัย ซึ่งเกิดขึ้นจากการรู้จัก
ปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบหรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ
ของผู้ปฏิบัติ คือ นักเรียนโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วินัยเชิงขาดแบบทหาร คือ การใช้ความกลัวเป็นเครื่องมือ ทั้งนี้เพราะ
นักเรียนทำความดีเพราะกลัวถูกลงโทษวินัยชนิดนี้ตรงกับสุภาษิตที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี”
ซึ่งเมื่อนักเรียนทำดีจนเป็นนิสัยแล้วต่อไปภายหน้าจะดีคนนิสัยไม่ทำความชั่วแต่ก็มีผู้ไม่เห็นด้วย
โดยอ้างว่าเป็นการผิดหลักการประชาธิปไตย

2. วินัยแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน แนวคิดนี้
ถือว่า เมื่อนักเรียนได้ทำสิ่งที่ตนสนใจแล้ว ปัญหาเรื่องวินัยก็จะไม่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่
โรงเรียนจะใช้เพื่อแก้ปัญหานักเรียน

3. วินัยที่เกิดจากการรู้จักความรับผิดชอบ และเกียรติของตนเอง
มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีความประพฤติดี โดยพยายามสร้างให้นักเรียนนับถือเกียรติของตน
รู้จักรับผิดชอบต่อการรักษาเกียรตินั้น

ธิติมา จักรเพชร (2544 : 9) แบ่งวินัยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วินัยในตนเอง (Self-discipline) หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการ
ที่ปฏิบัติเพื่อบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม ถ้านักเรียนมีวินัยในตนเองแล้วก็จะลดปัญหาในด้าน
การปกครองนักเรียนได้เป็นอย่างมาก โรงเรียนไม่จำเป็นต้องออกข้อบังคับ ระเบียบการควบคุม
ให้มากมายและการปกครองก็จะสะดวกสบาย เพราะตนเองจะตั้งรู้จักควบคุมพฤติกรรม
ของตนเองให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางได้อย่างมีความสุข รู้จักรับผิดชอบปฏิบัติตามหน้าที่
ที่ได้รับมอบหมาย

2. วินัยเพื่อส่วนรวมหรือวินัยสำหรับหมู่คณะ (External Authority Discipline) หมายถึง วินัยที่ออกมาจากอำนาจภายนอก เพื่อบังคับให้ส่วนรวมปฏิบัติตาม ให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้น วินัยส่วนนี้จะต้องตั้งกฎเกณฑ์เป็นแนวทางกลาง ๆ ให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ เช่น วินัยในการแต่งกาย วินัยในเรื่องการทำความเคารพ ซึ่งมีข้อดี คือ

2.1 สามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งกันและกันให้อยู่ในระดับที่ดีและควรส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น

2.2 รู้จักค่านิยมงานอย่างได้ผลแก่ส่วนรวม

2.3 สามารถควบคุมตนเองให้เป็นไปตามความต้องการ และข้อตกลงของสังคม

2.4 สามารถดำเนินงานเป็นหมู่คณะ โดยมีคณะดำเนินงานซึ่งคณะกรรมการจะต้องเป็นผู้มีวินัย จึงจะทำงานของหมู่คณะได้สำเร็จ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วินัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วินัยในตนเอง ซึ่งเป็นจิตสำนึกภายในตนเองทำให้สามารถควบคุมจิตใจและพฤติกรรมของตนเองได้

2. วินัยทางสังคม ซึ่งเป็นวินัยที่เกิดจากการควบคุมของอำนาจจากภายนอก ส่งผลต่อการควบคุมจิตใจ และพฤติกรรมของบุคคล เช่น การปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย เป็นต้น

3. แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับควมมีวินัย

ลก ไชยชนะนิจ (2547 : 23-25) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการเกิดวินัยของบุคคลแต่ละคนนั้น นักทฤษฎีจิตวิทยา เชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้น คือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดูอันจะเป็นทางนำไปสู่ความสามารถในการให้รางวัลตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น ซึ่งทฤษฎีของโมวเวอร์ (Mower) ได้อธิบายว่า ทารกและเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้เลี้ยงดูตน โดยที่การเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น การเรียนรู้ของทารกและเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเกิดวินัยในตนเอง

โมวเวอร์ (Mower) กล่าวว่า การเกิดวินัยในตนเองของบุคคลนั้น นักจิตวิทยา เชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดู อันจะนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเองเมื่อโตขึ้น การเรียนรู้ของทารกจะเกิดขึ้นหลายระดับและมีขั้นตอนดังนี้

1.1 จุดเริ่มต้นอยู่ที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนก็ได้อาบน้ำเมื่อทารกได้รับความรู้สึกสบายใจ พอใจ ความรู้สึกจะติดตราตรึงอยู่ในสำนึกของทารก ไปจนเติบโตขึ้น

1.2 ขั้นต่อมาเมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนพอใจแล้ว สิ่งที่เกิดควบคู่กับเหตุการณ์นี้อยู่เสมอทุกครั้ง คือการปรากฏตัวของมารดาหรือผู้เลี้ยงดู

1.3 การรับรู้ขั้นต่อมาของเด็กก็คือ ความสุข ความพอใจของเด็กที่เกิดจากการได้รับการบำบัดความต้องการต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดจากมารดา ทำให้การปรากฏตัวของมารดา ก่อให้เกิดความพอใจ และความสุขแก่เด็กได้

โมวเวอร์ (Mower) เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นตามลำดับนั้น ขั้นแรกจะเป็นรากฐานของการเรียนรู้ขั้นต่อไป ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กคือมารดา ผู้เลี้ยงดู จะเป็นแบบอย่างให้แกเด็กได้เลียนแบบทั้งคำพูด การกระทำ ทั้งท่าทางดีและไม่ดี เช่น เด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่ เด็กก็จะสูบบุหรี่ และเกิดความสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของคนที่ตนพอใจมาก่อน ความสามารถในการให้รางวัลตนเองนี้ โมวเวอร์ (Mower) เชื่อว่าเป็นลักษณะที่แสดงถึงการบรรลุมารภาวะทางจิตใจของบุคคลนั้น โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่มีอายุ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้น ผู้ที่บรรลุมารภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามอย่างมีเหตุผล ในสถานการณ์ต่างๆ เช่น ในการโต้ตอบเมื่อเกิดความคับข้องใจ เมื่อเกิดความกลัวในการมีความรักและมีอารมณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนผู้ที่ไม่ผ่านการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กล่าวมานั้น จะกลายเป็นผู้ขาดวินัยในตนเอง ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรหมดโอกาสที่จะแก้ไขได้

ดังนั้น ทฤษฎีของ โมวเวอร์ (Mower) เกี่ยวกับการเกิดวินัยในตนเองจนเป็นผู้ที่บรรลุมารภาวะทางจิตนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการเลี้ยงดูในวัยทารกอย่างมีความสุข ความอบอุ่น และผ่านการอบรมสั่งสอน หรือเลียนแบบที่ดีงามจากผู้เลี้ยงดู จึงจะพัฒนาเป็นลักษณะเด่นชัดในจิตสำนึกของบุคคลนั้นกลายเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องมีเหตุผลของบุคคลนั้น

2. ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม หรือความมีวินัยในตนเอง ซึ่ง เพคและเฮวิกเฮิสต์ (Peck and Havighurst) กล่าวว่า การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมทางจริยธรรมต่าง ๆ นั้น ความต้องการกระทำเป็นเหตุสำคัญ และเชื่อว่าการควบคุมอีโก้ (Ego-control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้ (Superego-control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความต้องการ แสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นอย่างสมเหตุสมผล ในแต่ละคนจะมีพลังควบคุมอีโก้และซูเปอร์อีโก้ ในส่วนผสมที่ไม่เท่ากัน ดังนั้น นักทฤษฎีทั้งสองจึง ได้จำแนกลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

2.1 พวกปราศจากจริยธรรม (Amoral Person) หมายถึง พวกที่มีพลังควบคุมอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ที่น้อยมาก โดยบุคคลจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและเห็นแก่ตัวฝ่ายเดียว เป็นพวกที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ บุคคลประเภทนี้เป็นประเภทผู้ขาดวินัยในตนเอง หรือมีน้อยมาก

2.2 พวกเอาแต่ได้ (Expedient Person) หมายถึง พวกที่มีพลังอีโก้มีพลัง การควบคุมซูเปอร์อีโก้มากขึ้น แต่ก็จัดอยู่ในประเภทปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลพวกนี้ ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและการกระทำทุกอย่างเพื่อความพอใจและผลของตัวเอง เป็นคนที่ไม่จริงจังจะยอมอยู่ใต้การควบคุมของผู้ที่มีอำนาจ ถ้าจะทำให้เขาได้รับผลที่ต้องการได้ เป็นผู้มีวินัยในตนเองน้อย

2.3 พวกชอบคล้อยตาม (Conforming Person) หมายถึง พวกที่มีพลังควบคุมอีโก้ น้อยเหมือนสองประเภทแรก แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มากกว่า คืออยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างมาก คนพวกนี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลัก และคล้อยตามผู้อื่น โดยไม่ไตร่ตรอง คนประเภทนี้จะอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มหรือสังคม เป็นผู้มีวินัยในตนเองระดับปานกลาง แต่ไม่แน่นอน

2.4 พวกตั้งใจจริงแต่ขาดเหตุผล (Irrational Conscientious Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ในระดับปานกลาง แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มาก พวกนี้ จะยอมรับกฎเกณฑ์และคำนิยามของสังคม ถือตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เห็นว่ากฎเกณฑ์ เป็นของศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อให้เกิดผลเสียต่อคนอื่นก็ไม่สน คนพวกนี้ขาดความยืดหยุ่นอย่างมีเหตุผล แต่ก็เป็นหลักให้กับสังคมได้ เพราะมีความมั่นคงในความเชื่อและการกระทำ เป็นผู้ที่มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ จึงเป็นประเภทไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

2.5 พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational Altruistic Person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มาก ขณะเดียวกันก็มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มากเช่นกัน ทำให้เกิด

ความสมดุลระหว่างการปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ของสังคมและความสมเหตุสมผล โดยเห็นแก่ผู้อื่นทั่วไปเป็นหลัก บุคคลประเภทนี้ จะมีความสามารถควบคุมตนเองอย่างมีเหตุผล มิได้ตกอยู่ในอิทธิพลของสังคม อยู่ใต้อิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผล เป็นผู้มีวินัยในตนเองสูงมาก จะเป็นผู้ตระหนักถึงผลการกระทำของตนเองต่อผู้อื่น ก่อนที่จะทำอะไรต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อผู้อื่นที่จะร่วมมือกับสังคม มีความรับผิดชอบ และให้ความเคารพเพื่อนมนุษย์โดยทั่วไป มีความต้องการที่จะเสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนักในแต่ละสังคม แต่นักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์

สรุปได้ว่า แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับควมมีวินัย นั้น เป็นแนวทางสำหรับการวางรากฐานการมีวินัยที่ต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อการมีวินัยในตนเองของเด็ก นอกจากนี้แล้ว การจัดกิจกรรมในโรงเรียน การสอนของครู ก็มีผลในการเสริมสร้างวินัยให้นักเรียนเช่นเดียวกัน ส่วนการจัดว่าใครจะมีวุฒิภาวะจิตมากน้อยเพียงใด อาจเริ่มวัดได้ในวันรุ่นตอนปลาย หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า บุคคลจะมีความดีมากกว่าเมื่อตอนวัยเด็กเสมอไป

4. การพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียน

การพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียน เป็นการนำแนวทางที่โรงเรียนกำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ โดยที่บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดและเผยแพร่ให้เข้าใจแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนได้สังเกตเห็นคุณค่าและถือปฏิบัติตามขอบข่ายในแต่ละด้าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้

3.1 วินัยด้านการตรงต่อเวลา

การตรงต่อเวลา เป็นสิ่งจำเป็นต่อนักเรียนอย่างยิ่ง สถานศึกษาทุกแห่งได้พยายามปลูกฝังการแสดงพฤติกรรมตามกำหนดเวลาหรือตามตารางเวลาที่นัดหมาย เช่น การตรงต่อเวลาในการมาโรงเรียน การเข้าห้องเรียน เมื่อโรงเรียน ได้กำหนดให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างจริงจังจึงนับว่าเป็นการวางรากฐานที่ในเรื่องการตรงต่อเวลาให้มีพฤติกรรมที่ดีสืบต่อไป

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 60) ได้ให้ความหมายของการตรงต่อเวลา ว่า หมายถึงการทำงาน หรือการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้อย่างสำเร็จตามกำหนดเวลา

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (2544 : 29) กล่าวว่าไว้ว่า การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงตามเวลาหรือให้ทันตามเวลาที่กำหนด การฝึกตรงเวลาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างควมมีระเบียบวินัย

รุจิรี ภู่อาระ (2544 : 29) กล่าวว่าไว้ว่า การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำกิจกรรมใด ๆ ให้สำเร็จไปตามเวลาที่กำหนดไว้ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง และเมื่อรู้ว่าทำสิ่งใดล่าช้ากว่ากำหนดก็ไม่นั่งนอนใจ ควรรีบทำงานนั้นให้เสร็จเพื่อมิให้ล่าช้ากว่ากำหนดมากกว่าเดิม

สวัสดิ์ ปทุมราช (2545 : 2) ได้ให้คำจำกัดความว่า การตรงต่อเวลา หมายถึง การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้เสร็จตามเวลาที่กำหนด เช่น นักเรียนทำแบบฝึกหัดส่งทันตามเวลาที่ครูกำหนดทุกครั้ง

สรุปได้ว่า วินัยด้านการตรงต่อเวลา เป็นการทำกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องมีการวางแผนและให้เสร็จตามกำหนดเวลา ซึ่งถือว่าเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด เมื่อเวลาผ่านไปไปแล้ว เราไม่สามารถเรียกกลับคืนมาได้ ดังนั้น เราต้องบริหารเวลาให้คุ้มค่าที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ถ้าหากปล่อยเวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ไม่เกิดประโยชน์อะไรขึ้นเลย ก็จะเสียโอกาสในภายหลัง การที่จะมีความสุขที่สุดในชีวิต คือ การรู้จัก การจัดการและมีการวางแผนการใช้เวลาในการทำกิจกรรมใด ๆ ให้ถูกต้องและพยายามทำให้เสร็จสิ้นตามกำหนดเวลา และเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ทำให้ชีวิตมีความสุขตลอดจนอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้ด้วยดี

แนวทางการปฏิบัติตนให้ตรงต่อเวลา

- พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 61) ได้ให้แนวทางการปฏิบัติ ดังนี้
1. เมื่อได้รับมอบหมายงาน หรือหน้าที่ให้รับผิดชอบต้องรีบดำเนินการทันที
  2. เมื่อนัดกับใครต้องไปพบตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมาย พยายามอย่าผิดนัด ถ้าไปตามเวลาที่นัดหมายไม่ได้ หรืออาจล่าช้า ต้องรีบแจ้งให้ทราบล่วงหน้าทันที
  3. เมื่ออยู่ที่บ้าน ควรตื่นนอนตอนเช้าให้ทันเวลา
  4. เมื่ออยู่ที่โรงเรียน ต้องเข้าเรียนตามเวลาที่กำหนด เพื่อจะได้ความรู้เต็มที่
  5. เมื่อมีอุปสรรคในขณะที่ปฏิบัติงานต้องไม่เกิดความย่อท้อจนการงานต้องหยุดชะงัก แต่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อให้งานสำเร็จได้ตรงตามกำหนดเวลา

รุจิรี ภู่อาระ (2544 : 30) ได้กล่าวว่า การทำตนให้เป็นคนตรงต่อเวลามีแนวปฏิบัติได้ ดังนี้

1. รีบปฏิบัติภารกิจทันทีที่ได้รับงาน

2. ไม่หยุดหรือชะงักอยู่กับที่
3. สร้างตารางหรือกำหนดการที่จะเริ่มต้นการดำเนินงานและเสร็จสิ้นตาม

โครงการ

ประโยชน์ของการตรงต่อเวลา

รุจิร ภูสาระ (2544 : 31) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติตนเป็นคนตรงต่อเวลา ทำให้ได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้การดำเนินงานเสร็จลงตามกำหนดการ
2. ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลที่มีเกียรติ เนื่องจากไม่ทำให้งานหรือผู้อื่น

เสียหาย

3. อาจได้รับมอบหมายงานที่สำคัญบางอย่างให้ทำเพิ่มขึ้น เพราะได้รับการไว้วางใจว่าเป็นคนตรงต่อเวลา

4. มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เพราะเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ มีมิตรมาก อยุ่คบหาสมาคมและอยากร่วมทำงานด้วย

โทษของการไม่ตรงต่อเวลา

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (2544 : 28) ได้สรุปไว้ว่า การเป็นคนไม่ตรงเวลาทำให้เกิดผลเสีย ดังนี้

1. จะทำให้งานล่าช้า
2. ไม่ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไป
3. ขาดความพร้อมเพียงในหมู่คณะ
4. ถูกตำหนิจากบุคคลอื่นได้

3.2 วินัยด้านความสะอาด

ความสะอาด อาจกล่าวได้ว่า เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตที่สำคัญของมนุษย์ประการหนึ่ง หากเราเริ่มปลูกฝังการแสดงพฤติกรรมให้นักเรียนที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษา ได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวัน ในการรักษาความสะอาดห้องเรียนและอาคารเรียน ได้ก็เป็นที่ดี เพราะนักเรียนเหล่านั้นจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

ความสะอาดโดยภาพรวม เป็นการปฏิบัติเพื่อดูแล บำรุงรักษาสถานที่ทำงาน อุปกรณ์ เครื่องใช้ให้พร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อขจัดของที่ไม่จำเป็นออก และจัดของที่เป็นให้เกิดความสะดวกในการใช้แล้ว ให้ทำความสะอาดบริเวณต่าง ๆ ที่ตนเองรับผิดชอบ และรักษาความสะอาดอยู่อย่างสม่ำเสมอ

กรมวิชาการ (2542 : 21) ได้กล่าวถึงความสะอาดว่า มีอยู่ 3 ทาง คือ สะอาดกาย สะอาดวาจา และสะอาดใจ ซึ่งหมายถึงความดีงามหรือความไม่ทุจริตทางกาย วาจา ใจ นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็นความสะอาดภายนอก ได้แก่ ความสะอาดของร่างกาย เครื่องใช้ บ้านเรือน และความเป็นอยู่ ส่วนความสะอาดภายใน ได้แก่ ความสะอาดในจิตใจ

วณิชชา เพชรสุวรรณ (2543 : 13) ได้สรุปเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดทั้งที่บ้าน และโรงเรียน ว่า บ้านเป็นสถานที่ที่เราอาศัยพักผ่อนหลับนอน ให้ความปลอดภัยและสร้างความสบายทั้งกายและใจให้ทุกคนในครอบครัว ฉะนั้น จึงจำเป็นจะต้องรู้จักทำความสะอาดในส่วนประกอบต่าง ๆ ภายในบ้าน รวมทั้งวัสดุสิ่งของเครื่องใช้ ให้มองดูสวยงาม และคงอยู่ในสภาพคืออยู่ตลอดเวลา การทำความสะอาดจะทำได้ตามลักษณะและความเหมาะสม ดังนี้

1. บริเวณบ้าน ควรเก็บกวาดขยะ มูลฝอย ลงถังขยะให้เป็นที่
2. ควรมีที่รองรับขยะมูลฝอย สิ่งของที่ไม่ได้ใช้แล้ว วางไว้ในบ้านหลาย ๆ แห่ง เช่น ตามบริเวณบ้าน ห้องรับแขก ห้องนั่งเล่น เป็นต้น
3. รักษาความสะอาดบริเวณห้องนอน ห้องแต่งตัว ห้องครัว ห้องน้ำ ห้องส้วม ให้อยู่ในสภาพที่น่าอยู่ เรียบร้อย สะอาด

โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นคนดี มีความรับผิดชอบ รู้หน้าที่ นักเรียนทุกคนต้องมีหน้าที่ช่วยพัฒนาโรงเรียน ให้ความสะอาดน่าอยู่ ซึ่งนักเรียนสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ทิ้งเศษขยะ อาหาร หรือสิ่งที่ไม่ต้องการลงในถังขยะให้ถูกต้อง
2. ต้องทำเวรตามที่ได้รับมอบหมาย
3. รักษาทรัพย์สินของโรงเรียนอย่างดียิ่ง
4. เมื่อเห็นสิ่งใดชำรุดหรือเสียหาย ควรแจ้งให้ผู้รับผิดชอบทราบ เพื่อดำเนินการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้
5. ช่วยกันตักเตือนผู้ที่ทำผิดหรือบอกครู-อาจารย์ ให้ทราบชื่อ เพื่อที่จะช่วยสร้างนิสัยอันดีให้กับนักเรียนทุก ๆ คน
6. รักษาความสะอาดห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ พื้นห้อง ระเบียง เพดาน ฝาผนัง กระดานดำ ฯลฯ
7. สักรวบรวมและรายงานสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข สิ่งชำรุดใช้การไม่ได้ อุปกรณ์ประจำห้องเรียนที่ไม่ครบ

8. ร่วมมือกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม โรงรถ โรงอาหาร และสถานที่รับประทานอาหาร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำความสะอาด

1. สภาพแวดล้อม และสถานที่ทำงานน่าอยู่ น่าทำงาน
2. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเครื่องจักรและอุปกรณ์
3. ยืดอายุการใช้งานของเครื่องจักรและอุปกรณ์

สรุปได้ว่า วินัยด้านความสะอาด เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลรู้จักควบคุมตนเอง โดยการประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบ หากศึกษาในสถานศึกษา ต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำทุกวัน ในการรักษาความสะอาดห้องเรียนและอาคารเรียน นอกจากนี้ ควรมีความสม่ำเสมอในการรักษาความสะอาด ไม่ว่าจะเป็นความสะอาดของตนเอง บ้านเรือนที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน เช่น สวมใส่เสื้อผ้าสะอาด ทิ้งขยะลงในถังขยะ ไม่เขียนข้อความในบริเวณที่ไม่สมควร เป็นต้น

3.3 วินัยด้านการแต่งกาย

การแต่งกายถือเป็นวินัยอย่างหนึ่ง เพราะคนที่แต่งกายถูกกาลเทศะจะสามารถบ่งบอกให้คนอื่นรู้ว่าเป็นคนอย่างไร ถ้าแต่งกายดี เรียบร้อย ก็จะทำให้ตนเองเกิดความเชื่อมั่น และมีความภาคภูมิใจ

ธรรมรส โชติคุณุช (2540 : 126) กล่าวว่า การแต่งกายดี เป็นการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะที่ดีให้กับบุคคลและเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น การแต่งกายเป็นการเพิ่มบุคลิกลักษณะและการจะเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะที่ดี จะต้องรู้ศิลปะในการแต่งกายเพื่อเพิ่มบุคลิกลักษณะ เพราะบุคคลมองกันหรือวินิจฉัยกันด้วยการแต่งกายนั่นเอง

วิจิตร อาชวะกุล (2538 : 123, อ้างถึงใน สวาท ภูคำวงศ์, 2548 : 80) ได้ให้ข้อคิดว่าการแต่งกายเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้แก่ตนเอง ผู้ที่แต่งกายดีย่อมดึงดูดความสนใจให้ผู้อื่นอยากคบหาสมาคมด้วย เครื่องแต่งกายช่วยเสริมสร้างและสามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพของตนเองได้ การแต่งกายดีทำให้มีเสน่ห์ ไม่จำเป็นต้องใช้ของมีราคาแพงหรือหรูหราแบบทันสมัย ไม่ต้องถึงกับนำสมัย เป็นการสิ้นเปลือง สิ่งสำคัญแต่งกายให้เหมาะสมกับรูปร่างบุคลิกของตน การแต่งกายของคนเราย่อมบ่งบอกอะไรหลายอย่างว่าผู้แต่งนั้นมีรสนิยม นิสัย ฐานะ ความรู้ตึกนึกคิด การศึกษา อารมณ์ จิตใจ ฯลฯ ว่าเป็นอย่างไร ผู้ที่แต่งกายเป็นจะช่วยเสริมสร้างบุคลิกให้เด่น เก๋ มีเสน่ห์ ดูเรียบร้อย และงามสง่า การแต่งกายที่เหมาะสมนั้น

ควรคำนึงว่า เหมาะสมกับวัย โอกาส สถานที่ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์และส่วนผู้ที่แต่งกายดี ประพฤติดี มีเสน่ห์ ผู้คนอยากใกล้ชิดสนิทสนม

สวาท ภูคำวงศ์ (2548 : 81) กล่าวว่า การแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ เป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญยิ่ง เพราะเครื่องแต่งกายจะบอกผู้อื่นว่า ผู้แต่งกายเป็นอย่างไร เครื่องแต่งกาย จะบอกความรู้สึกแก่ผู้พบเห็นและเมื่อเวลาใดที่แต่งกายไม่เรียบร้อย จะทำให้ตนเองขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความภาคภูมิใจ ซึ่งผิดกับเมื่อแต่งกายดีจะรู้สึกผ่องใส และมีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน นักศึกษา ต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของ สถานศึกษาที่กำลังศึกษาเล่าเรียนด้วย

สรุปได้ว่า วินัยด้านการแต่งกาย เป็นพฤติกรรมส่วนบุคคลที่แต่ละคนจะพึงแสดงออก ซึ่งสามารถบ่งบอกได้ถึงทัศนคติและอุปนิสัยของบุคคลนั้น ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะคนที่แต่งกายดี มีระเบียบ ย่อมมีความสุภาพและดูภูมิฐานกว่าคนที่แต่งกายไม่ถูกต้องตามกาลเทศะอย่างเห็นได้ชัด

5. ประโยชน์ของการมีวินัย

อรรถพร อุ๋นจะนำ (2541 : 25) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระเบียบวินัย ดังนี้

1. ช่วยสร้างและรักษาสภาพการณ์อันจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน และความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ถ้าขาดวินัยในห้องเรียน และนักเรียนไม่อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน การดำเนินงานในห้องเรียนจะเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น ในที่สุดผลเสียจะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนเอง เช่น ห้องเรียนที่ไม่มีระเบียบ นักเรียนนี้ก็อยากทำอะไรก็ทำไปตามใจชอบ การเรียนของตนเองและเพื่อนก็ต้องชะงักลง

2. วินัยเป็นเครื่องเตรียมตัวนักเรียนสำหรับการดำรงชีวิตในภายหลัง เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและสมาชิกในครอบครัว การช่วยเหลือและร่วมมือกันในการแก้ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาจราจร ปัญหาการรักษาระบบนิเวศ ปัญหาการบุกรุกทำลายป่า และปัญหาการเสียดายอากร ตลอดจนการสร้างวินัยสำหรับหมู่คณะ เพื่อรองรับกับสังคมใหม่ที่เรียกว่า “นิคส์” (NICS) การมีวินัยในโรงเรียนเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Sense of Responsibility) และรับผิดชอบในการกระทำต่าง ๆ ของตน อันจะนำผลมาสู่ตนเองและคณะของตนในอนาคต

3. วินัยเป็นเครื่องปลูกฝังการรู้จักควบคุมใจตัวเองไปทีละน้อย โรงเรียนมีหน้าที่ปลูกฝัง อบรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะพลเมืองดี ในสังคม

ประชาธิปไตย (Democratic Society) โรงเรียนจะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลาและสม่ำเสมอ ด้วยการมอบหมายหน้าที่ให้ทำและให้ความคุ้มครองตัวเองให้ปฏิบัติหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด ตามกำลังและความสามารถของแต่ละคน ซึ่งมีอยู่ต่าง ๆ กัน โรงเรียนต้องฝึกและอบรมชี้แจงให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความคิดความงาม และความจำเป็นที่จะต้องควบคุมตนเองให้ปฏิบัติในทางที่ชอบจนเป็นนิสัย (Habit) มีลักษณะนิสัย (Character) ที่จะนำความเจริญมาสู่ตนเองและสังคม ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องรู้จักนำตนเองให้ประพฤติและปฏิบัติการทำงานในทางที่ถูกที่ควร

หนังสือ หันนาคินทร์ และคณะ (2542 : 38) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระเบียบวินัย ดังนี้

1. ทำให้ป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในชีวิต
  2. ทำให้ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากบุคคลอื่น
  3. ทำให้สงบสุข เพราะทุกคนปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน
  4. ทำให้บุคคลมีระเบียบวินัยที่ดี สามารถเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปสู่ทางที่ดีได้ง่าย
- สรุปได้ว่า ความมีระเบียบวินัย มีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม ดังนี้
1. วินัยทำให้สามารถควบคุมตนเองได้ทั้งภายนอกและจิตใจ ให้ทำแต่สิ่งที่ดีงาม
  2. วินัยทำให้สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณค่าสูงขึ้น
  3. วินัยทำให้สังคมมีการพัฒนาที่ดีขึ้น อยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีความสุข

6. งานปกครองนักเรียน

งานปกครองนักเรียนเป็นงานหนึ่งของการบริหาร โรงเรียนที่มีความสำคัญเท่าเทียมกับงานอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะงานปกครองนักเรียนเป็นงานเกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม และจริยธรรม พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีของสังคมในอนาคต ดังนั้น งานปกครองนักเรียนจึงมีความสำคัญต่อการบริหารงาน โรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะได้นำเสนอถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 ความหมายของงานปกครองนักเรียน

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียน ไว้ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2540 : 3) ได้ให้ความหมายของงานปกครองนักเรียนว่า หมายถึง งานส่งเสริม พัฒนา ควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน

ไว้บรรดาเป้าหมายของหลักสูตร

วิศิษฐ์ หมายดี (2541 : 23) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับงานปกครองนักเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกัน แก้ไข พัฒนา และส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียนรวมทั้งการสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและการควบคุมดูแลพฤติกรรมนักเรียนให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์

ดวงใจ ชนะกุล (2543 : 24) กล่าวถึงงานปกครองนักเรียนว่าเป็นงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ไปพร้อมกับความเจริญทางด้านร่างกายและสติปัญญาเพื่อให้นักเรียนอยู่ในโรงเรียนชุมชนและสังคมได้อย่างสันติสุข

สรุปได้ว่า งานปกครองนักเรียนเป็นงานที่ส่งเสริม พัฒนา ควบคุม กำกับดูแลและแก้ไขพฤติกรรมด้านความประพฤติของนักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นที่พึงประสงค์ของโรงเรียน ชุมชน และสังคมโดยทั่วไปได้

5.2 ความสำคัญของงานปกครองนักเรียน

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานปกครองนักเรียนไว้ดังนี้
กนก จันทร์ขจร (ม.ป.ป. : 339) ได้สรุปถึงความสำคัญของงานปกครองนักเรียนไว้ว่า งานปกครองนักเรียนเป็นงานส่งเสริม ปกครองดูแลเพื่อให้เกิดความราบรื่น ช่วยให้งานหลัก งานสำคัญของโรงเรียน คือ งานการเรียนการสอน สามารถดำเนินไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ

กรมสามัญศึกษา (2540 : 3) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการดำเนินงานปกครองนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดประโยชน์ 6 ประการ คือ

1. ทำให้เกิดความเรียบร้อยในโรงเรียน
2. ส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. นักเรียนแต่ละคนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะตนเต็มตาม

ศักยภาพ

4. นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้รับความช่วยเหลือและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้เป็นอย่างดี

5. บุคลากร ใน โรงเรียนรู้จักควบคุมตนเองให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข รู้จักการให้และการรับ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เข้าใจและยอมรับกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ

6. บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างถูกต้อง

5.3 ความมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียน

คำเกิง วงศ์กาศสินธุ์ (2542 : 33) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของงานปกครองนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการพัฒนาวุฒิภาวะและการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของนักเรียน
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบในตนเองของนักเรียนและส่งผลต่อความรู้ความสามารถของนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น เป็นผู้ที่มีความประพฤติ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง รู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

5.4 ขอบข่ายของงานปกครองนักเรียน

กรมสามัญศึกษา (2540 : 42) ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานปกครองนักเรียนไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนงานปกครองนักเรียน
2. การบริหารงานปกครองนักเรียน
3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตย
6. การประเมินผลงานปกครองนักเรียน

7. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

แนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ถือกำเนิดมาจากการด้านจิตวิทยาสังคมของ Kurt Lewin ซึ่งใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาและประยุกต์วิธีการจากชุดของการทดลองอย่างต่อเนื่อง ในชุมชนอเมริกาตอนหลังสงครามโลก วิธีการนี้ได้นำมาทดลองใช้ในบริบทต่าง ๆ ทางสังคม มีแนวคิดที่สำคัญอยู่ 2 แนว คือ แนวคิดการตัดสินใจของกลุ่มและแนวคิดด้านภาระหน้าที่ในการพัฒนาปรับปรุง การวิจัยปฏิบัติการแตกต่างจากการวิจัยแบบอื่น คือการวิจัยปฏิบัติการจะเน้นผลจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนอันเนื่องมาจากการวิจัย ซึ่งถือเป็นหน้าที่แรกของการวิจัยปฏิบัติการ ในอันที่จะไปสู่การปรับปรุงและใช้ในการประเมินผลลัพธ์ของยุทธวิธีที่ใช้การปฏิบัติงานดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นกิจกรรมของกลุ่ม (กรมวิชาการ, 2540 : 13 – 14)

7.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 10) ให้ความหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นการวิจัยเพื่อนำผลมาใช้แก้ปัญหาอย่างรีบด่วน หรือปัจจุบันทันที เช่น ปัญหาการเดินทาง เป็นต้น

อรรถญา สุธาสิโนบล (2544 : 66) สรุปความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นการวิจัยอย่างมีระบบ โดยนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องเฉพาะจุดซึ่งระบบเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องและต้องดำเนินการอย่างรีบด่วน ผลจากการวิจัยจะทำให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ประวิต เอราวรรณ์ (2545 : 5) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และให้ได้แนวทางปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในการปฏิบัติงาน

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2545 : 10) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยเพื่อหารทางในการแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันที่เป็นปัญหาเฉพาะด้าน และยังเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาอีกด้านหนึ่งด้วย เพราะงานวิจัยในรูปแบบนี้ จะสามารถนำไปใช้ในสภาพจริง ๆ ทันต่อเหตุการณ์ได้ทันที วิถีปฏิบัติการใหม่หรือเทคนิคใหม่ หรือวิจัยโครงการใหม่ ๆ หรือระบบการจัดการเรียนการสอน เช่น วิธีการสอนรูปแบบใหม่ เทคนิคการสอน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อหาแนวทางและวิธีการ ปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.2 จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 10) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่า เพื่อจะปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดีขึ้น โดยนำเอางานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์สภาพปัญหาอันเป็นเหตุให้งานนั้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จากนั้นใช้แนวคิดทางทฤษฎีและประสบการณ์ปฏิบัติงานที่ผ่านมาเสาะหาข้อมูลและวิธีการที่คาดว่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้แล้วนำวิธีการดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของงานหรือโครงการที่ได้ดำเนินการแล้วแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร มาวิเคราะห์หาสาเหตุและ

แนวทางแก้ไขโดยอาศัยหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง บูรณาการให้เป็นแนวทางเดียวกันแล้วนำไปพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.3 ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

อรรถญา สุชาติโนบล (2544 : 67) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีลักษณะสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. เริ่มต้นจากความต้องการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยค้นพบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติเอง

2. มุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะจุด เฉพาะเรื่อง

3. เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน

4. เป็นการวิจัยเพื่อประเมินตนเองของผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

5. เป็นการวิจัยซึ่งผู้ปฏิบัติเป็นผู้ประสบปัญหาเอง ย่อมจะดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าการวิจัยของบุคคลภายนอก

6. เป็นการวิจัยเพื่อวิเคราะห์งานวางแผนเพื่อปรับปรุงงานนั้นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงและวิธีการ การเปลี่ยนแปลงและวิธีการ

8. เป็นการวิจัยที่มีการประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน ในระยะต่อไป

9. เป็นการวิจัยที่ดำเนินการภายใต้สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ปกติ

10. มีการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเป็นระยะต่อเนื่อง

11. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จะต้องเหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องที่วิจัยที่มุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะจุดเฉพาะเรื่องที่วิจัย

12. เป็นการวิจัยที่ไม่ยึดแบบแผนเนื่องจากเป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะจุดเฉพาะเรื่องที่จะแก้ไขเท่านั้น

13. การดำเนินการวิจัยมีการทดสอบสมมุติฐาน โดยการปฏิบัติจริง

14. การประเมินผลการวิจัยมุ่งพิจารณาขอบเขต วิธีการแก้ปัญหาหรือกระบวนการวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้ปรับปรุงงานให้เฉพาะเรื่อง

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นกระบวนการที่ถูก
ดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาเฉพาะจุด โดยผู้วิจัย สร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิจัย
แล้วนำไปดำเนินการภายใต้ขอบเขตที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งมีการจัดเก็บและบันทึกข้อมูล เพื่อ
นำไปสู่การสรุปผลว่าการดำเนินการวิจัยบรรลุผลหรือสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่

7.4 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สมบัติ บุญประคม (2545 : 6 – 8) กล่าวว่ากระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการมี
เป้าหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนในวิทยาลัยของครู ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
ตามขั้นตอนของ Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มต้นจากผู้วิจัยหรือครูผู้สอนสำรวจและวิเคราะห์
ปัญหาสำคัญเพื่อนำมาแก้ไข ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การสำรวจข้อมูลใน
ลักษณะรูปก้างปลา (Fish bone) สำรวจพฤติกรรมของผู้เรียนการสังเกตของครูข้อประเมิน
จากการประเมินของผู้เกี่ยวข้องเป็นต้น

2. ขั้นลงมือปฏิบัติ (Act) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมใน
ขั้นวางแผนมาดำเนินการ ในขั้นนี้ครูผู้วิจัยจะต้องพบปัญหาในการวิจัยมากมายแผนที่วางไว้
จะกำหนดให้สามารถยืดหยุ่นได้ เปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสม โดยกำหนดให้สอดคล้องกับ
การปฏิบัติจริงในห้องเรียน

3. ขั้นสังเกตผล (Observe) เป็นการสังเกตเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสังเกต
กระบวนการของการปฏิบัติการ (the action process) และผลของการปฏิบัติงาน (the effect
of action) พร้อมทั้งจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง การสังเกตนี้
หมายถึงการรวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ โดยจากการเห็นด้วยตาการฟังและการใช้
เครื่องมืออาจเป็นแบบทดสอบวัดผลที่ออกมาเป็นตัวเลข แบบสอบถามที่ต้องการทราบถึง
ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในขณะที่ดำเนินการวิจัยควบคู่ไปกับการสังเกตผลการปฏิบัติ
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายวิธี ผู้ทำวิจัยต้องเลือกให้เหมาะสม พิจารณา
ข้อดีข้อเสียของเครื่องมือแต่ละชนิด เพื่อรวบรวมข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) ขั้นสุดท้ายของการวิจัย
เชิงปฏิบัติการ คือ ตรวจสอบกระบวนการแก้ปัญหา หรือสิ่งที่ป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการ
ผู้วิจัยจะต้องตรวจสอบปัญหา ที่เกิดขึ้น ในแง่มุมต่าง ๆ ตามสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยหรือ
กิจกรรมที่กำลังศึกษา โดยผ่านกระบวนการอภิปรายปัญหา การประเมิน โดยกลุ่มให้ได้แนวทาง
การพัฒนาขั้นตอนดำเนินกิจกรรม และเป็นพื้นฐาน ข้อมูลที่จะนำไปสู่การปรับปรุง

และการวางแผนการปฏิบัติต่อไป

เคอร์ทเลวิน (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537 : 87-98 : อ้างอิงมาจาก Kurt Lewin 1946 :88) ผู้ซึ่งได้ใช้เวลาหลายปีในการพัฒนาและประยุกต์วิธีการ จากชุดของการทดลองอย่างต่อเนื่องในชุมชนหลังสงครามโลกในอเมริกา วิธีการนี้ได้นำมาทดลองใช้ในบริบทต่าง ๆ ทางสังคม เช่น การจัดแหล่งที่อยู่อาศัยสำหรับคนอเมริกันเชื้อชาติต่าง ๆ ให้อยู่ในละแวกเดียวกัน การให้ความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับพิจารณาเข้าทำงาน สาเหตุและการเหยียด (หมายถึง การทำให้สถานการณ์ดีขึ้น) เกี่ยวกับอคติต่อเด็กที่มีเชื้อชาติต่างกัน การปรับตัวให้เข้ากับสังคมของกลุ่มวัยรุ่นช่างถนนและวิธีการที่ดีกว่าในการฝึกความเป็นผู้นำให้คนรุ่นหนุ่มสาว จากงานของเลวิน มีแนวคิดที่สำคัญอยู่ 2 แนวคือ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจของกลุ่มและการยับยั้งที่จะให้มีการพัฒนาปรับปรุง คุณสมบัติของการวิจัยปฏิบัติการที่แตกต่างจากการวิจัยแบบอื่นก็คือการวิจัยปฏิบัติการนั้น จะเน้นผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน อันเนื่องมาจากการวิจัย ซึ่งถือเป็นหน้าที่แรกของการวิจัยปฏิบัติการในอันที่จะนำไปสู่การปรับปรุง และใช้ในการประเมินผลการกระทำที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการจึงเป็นกิจกรรมของกลุ่ม

การวิจัยปฏิบัติการสามารถพิจารณาว่าเป็นวิธีการทำงานสำหรับกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษากลุ่มผู้ปกครองของกลุ่มนักเรียน และบุคคลอื่น ๆ ที่มีชีวิตอยู่กับความซ้ำซ้อนของประสบการณ์จริงและในขณะที่เดียวกันก็มุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม มันเป็นวิธีการจัดการกับเหตุการณ์ที่ซับซ้อนอย่างมีวิจารณญาณและโดยปฏิบัติจริง วิธีการที่เลวินพัฒนาขึ้นมานั้นได้ทดลองและปรับปรุงในสถานการณ์ทางสังคมที่มีความยุ่งยาก และมีแรงกดดันด้านความขัดแย้งทางสังคมอีกด้วย ในการพัฒนารูปแบบการวิจัยนี้ สามารถยึดหยุ่นวิธีการในการปรับปรุงโรงเรียน โดยใช้วิจารณญาณที่จะดำเนินและสะท้อนผลของการปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่ซับซ้อนมักจะสับสน นอกจากนั้นยังมีปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนสมัยใหม่ การวิจัยแบบนี้จะให้กรอบงานเกี่ยวกับการการรับรู้แนวคิดในความเป็นจริงของโรงเรียน โดยนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติในสภาพการณ์จริง ๆ ด้านหนึ่งและอีกด้านหนึ่ง จะให้วิธีการที่เป็นรูปธรรมที่จะดำเนินการให้เกิดผลทางการปฏิบัติและทำให้กลมกลืนกันระหว่างแนวคิดทางการศึกษาและการปฏิบัติจริงทางการศึกษานั้น ๆ

วิธีการวิจัยการปฏิบัติของเลวิน

เลวิน อธิบายวิธีการของการวิจัยปฏิบัติการ ด้วยขั้นตอนของการดำเนินงานในลักษณะของการหมุนรอบตัวแบบเกลียวสว่าน ซึ่งประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติการ

และการประเมินผลของการปฏิบัติในการดำเนินการจริง ๆ นั้น วิธีการวิจัยจะเริ่มด้วยแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง ที่ต้องการการตัดสินใจว่าจะเริ่มปรับปรุงที่ไหน โดยคณะผู้ดำเนินการกำหนดขอบเขตของกลุ่มปัญหาสำคัญร่วมกัน ในการทำงานกลุ่มจะจัดแนวการแก้ปัญหาในรูปของแนวคิดที่สนใจร่วมกัน (Thematic concern) กลุ่มจะตัดสินใจว่าจะเริ่มปฏิบัติการแก้ไขเปลี่ยนแปลง ณ จุดใด โดยศึกษาจากเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วตัดสินใจว่าที่จุดใดที่น่าสนใจจะได้รับผลการดำเนินการ นั่นก็คือการสำรวจสภาพการณ์ทั่ว ๆ ไปในขณะนั้น และสืบหาความจริงเกี่ยวกับสภาพการณ์นั้น ๆ ซึ่งในการสำรวจและกำหนดการเบื้องต้นนี้ เป็นความต้องการหรือความประสงค์ของคณะผู้ปฏิบัติการเองที่มีจุดมุ่งหมายจะปฏิบัติการแก้ไขสภาพงานของตนเองในลักษณะของการปรับปรุงงาน

ในการแบ่งแผนดำเนินการทั่วไปเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ที่สามารถจะดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลลงไปได้ นั้น นักวิจัยปฏิบัติการจะเน้นการขั้นแรกให้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เพียงแต่ปรับปรุงงานเท่านั้น แต่จะกำหนดให้มีผลงานที่คิดว่าเดิมอีกด้วย ก่อนที่จะทำการในขั้นที่หนึ่งนี้ กลุ่มผู้ดำเนินการจะต้องตรวจสอบในทุก ๆ ด้าน อย่างรอบคอบเช่นเดียวกับจุดจุดคือของการดำเนินการ เป็นการวางแผนกำหนดแก่นนำสำคัญของผลการดำเนินงานในขั้นแรกนี้ และกำหนดยุทธวิธีการดำเนินงานให้อยู่ในแนวทางของการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด ทั้งนี้โดยเน้นศึกษาสภาพการทำงานจริงในสนามให้มากที่สุด และเมื่อเริ่มปฏิบัติการแล้ว ข้อมูลใหม่ ก็จะเริ่มเก็บเข้ามากิจกรรมทั้ง 3 อย่างก็จะดำเนินไปพร้อม ๆ กันคือ การวางแผนการปฏิบัติการและการประเมินผลผลการปฏิบัติ การปฏิบัติการของกลุ่มและการปฏิบัติการของแต่ละคนในกลุ่มจะต้องนำมาศึกษาและตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ถึงผลของการกระทำในปัจจุบันเพื่อวางแผนการดำเนินการใหม่ ในระยะต่อไปซึ่งแผนการดำเนินงานจะต้องปรับปรุงโดยอาศัยข้อเสนอเทศจากการ ปฏิบัติอย่างเป็นปัจจุบันอยู่เสมอแผนการดำเนินงานขั้นที่สองจะต้องกำหนดขึ้น โดยอาศัยข้อมูลในขั้นแรกพร้อมกับแผนหลักในการดำเนินงานที่เหมาะสม และในการดำเนินงานขั้นตอนที่สองก็จะกระทำต่อไปโดยมีกิจกรรมหลักสามประการเช่นเดิม คือ ดำเนินงาน ควบคุมการปฏิบัติงาน และประเมินผล ลักษณะการทำงานก็จะดำเนินการไปเรื่อยๆ ในลักษณะของการหมุนเป็นเกลียวเจาะลึกลงไปทุกที คล้ายเกลียวสว่านคือการปฏิบัติงานโดยมีการควบคุมให้ดำเนินการไปตามที่กำหนดไว้ มีการประเมินและการวางแผนใหม่ต่อไปอย่างต่อเนื่อง

วงจรวิธีการของเลวินเน้นความจำเป็นของการวางแผนการดำเนินงานที่จะต้องยืดหยุ่นได้และมีการตอบสนองวิธีการนี้ยอมรับว่าในสภาพการจริงทางสังคมที่ซับซ้อนนั้น

ในทางปฏิบัติไม่ว่าใครก็ตาม ย่อมไม่สามารถที่จะดำเนินการทุกสิ่งทุกอย่าง ให้เป็นไปตามที่ ต้องการได้เลวีนเน้นให้มีการเกี่ยวเนื่องกันระหว่างการปฏิบัติและผลสะท้อนที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในแผนการดำเนินงาน โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเอง กล่าวง่าย ๆ ก็คือการวิจัยปฏิบัติการเป็นวิธีการที่กลุ่มคนจัดระบบสถานการณ์จากสิ่งที่เขา เรียนรู้จากประสบการณ์ของตัวเอง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหล่านี้กับบุคคลอื่น ๆ ด้วย ถึงการกำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกัน ของกลุ่มจะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน สี่ประการของการวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งหลักเกณฑ์ทั้งสี่นี้ จะเกี่ยวข้องกันและพัฒนาต่อเนื่อง เป็นวงจรและหมุนเป็นวงกลมเจาะลึกเข้าไปแบบสว่าน ในการทำวิจัยปฏิบัติการกลุ่มและ สมาชิกจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. แผน (Planning) คือ โครงการสร้างกิจกรรมหรือการปฏิบัติและตามคำ จำกัดความว่าแผนคือ แนวทางปฏิบัติซึ่งจะต้องมองไปในอนาคตข้างหน้า โดยจะต้องระลึกอยู่ เสมอว่า เหตุการณ์ทางสังคมนั้นไม่สามารถทำนายหรือกำหนดล่วงหน้าได้และจะต้องมี การเสี่ยงต่อการ ไม่แน่นอนอยู่บ้างการกำหนดแผน โดยทั่วไปจึงจะต้องมีความยืดหยุ่น พอสมควรเพื่อจะสามารถปรับให้เข้ากับความเป็นไปและเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ได้ กิจกรรมหรือการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแผนจะต้องมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกจะต้อง พิจารณาเกี่ยวกับความเสี่ยงอันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความขัดแย้งที่อาจ เกิดขึ้นในสภาพจริง เช่น เกี่ยวกับสภาพของสิ่งต่าง ๆ และการเมือง ลักษณะที่ 2 กิจกรรมที่ ถูกเลือกมากำหนดใน แผนจะต้องได้รับเลือกมาจากกิจกรรมนั้นสามารถปฏิบัติได้ดีกว่า กิจกรรมอื่น ๆ สามารถลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น ได้และช่วยให้เกิดพลังปฏิบัติที่เหมาะสม กว่า และมีประสิทธิภาพสูงกว่าในการปฏิบัติทางการศึกษาในแง่ทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อให้ เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุงการกำหนดแผนงานที่สามารถปฏิบัติได้จริงในสภาพการที่ เป็นอยู่

2. การปฏิบัติ (Action) เป็นการดำเนินการที่เกิดจากแผนที่ได้พิจารณาไตร่ตรอง แล้วอย่างรอบคอบ เป็นการปฏิบัติงานจากแนวคิดให้เป็นการกระทำและใช้การปฏิบัตินี้ เป็นฐานการพัฒนาการกระทำในขั้นต่อไป ทั้งนี้จะเน้นความละเอียดถี่ถ้วนและความตั้งใจ ในการกระทำการปฏิบัติดำเนินตามแนวที่ได้วางแผนไว้อย่างมีเหตุผลและมีความควบคุมอย่าง สมบูรณ์แต่การปฏิบัติจากแนวทางที่วางไว้มี โอกาสของการเสี่ยงอยู่ด้วยเนื่องจากเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้นจริงตามเหตุการณ์ทางการเมืองและสภาพการจริงดังนั้น แผนที่วางไว้สำหรับการ ปฏิบัติจะต้องสามารถแก้ไขได้ โดย การกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะ

เปลี่ยนแปลงการให้ข้อมูลจากกิจกรรมก่อนหน้านั้นจะต้องต่อเนื่องและนำมาใช้ในกิจกรรมต่อไป แต่การทำงานที่ผ่าน ๆ มาไม่จำเป็นจะต้องนำมาเป็นแนวทางสำหรับปัจจุบันเสมอไป การปฏิบัติจะต้องเปลี่ยนรูปไปหรือปรับปรุงไปได้เรื่อยๆ ตามผลการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำนั้น ๆ การนำแนวทางปฏิบัติไปใช้ตามแผนนั้นจะต้องเป็นไปตามคุณลักษณะของสิ่งที่อยู่ตามสภาพสังคม และการเมือง โดยการเน้นการปรับปรุง การต่อรอง และการประนีประนอม เป็นสิ่งที่จำเป็นเมื่อเกิดความเห็นไม่ตรงกันทุกฝ่าย การดำเนินการในสายกลางจะช่วยได้มากในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างไรก็ตามการพิจารณา ข้อมูลเพื่อปฏิบัติการขั้นต่อไปจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการกระทำที่ผ่านมาแล้ว

3. การสังเกต (Observation) ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลวิฤตจาก การปฏิบัติงาน การสังเกตจะช่วยมองไปข้างหน้า โดยเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะสะท้อนเหตุการณ์ในปัจจุบันในลักษณะของเหตุการณ์ในอนาคตอันใกล้ ที่ดำเนินการต่อเนื่องในเหตุการณ์ปัจจุบัน การสังเกตอย่างรอบคอบและระมัดระวังเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการกระทำนั้นจะต้องมีเขตจำกัด โดยการบีบบังคับจากสภาพความเป็นจริงและข้อขัดข้องนี้จะไม่ชัดเจนในการดำเนินการ การสังเกตจะต้องมีการวางแผนเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นเรื่องราวสะท้อนต่อเนื่องและสอดคล้องต่อกัน ไม่แคบจนเกินไป ข้อมูลจากการสังเกตจะต้องเปิดกว้างคือจะต้องมองหลายแง่หลายมุมในทุกๆ ด้าน ประเภทของการสังเกตที่วางแผนไว้ล่วงหน้านั้นไม่เป็นการเพียงพอ ผู้สังเกตจะต้องมีความไวในการจับภาพ หรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นซึ่งนอกจากจะสังเกตข้อมูลที่วางแผนเอาไว้แล้วยังต้องมีความยืดหยุ่นที่จะจัดเก็บข้อมูลในลักษณะที่ไม่คาดคิดมาก่อนด้วยนักวิจัยปฏิบัติการจะต้องรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน

4. การสะท้อนผล (Reflection) คือ การแสดงออกที่สังเกตได้ ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของกระบวนการปัญหาและแนวทางการกระทำ การสะท้อนจะเป็นลักษณะของความเป็นไปได้ของสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ปฏิบัติลงไป การสะท้อนภาพจะพิจารณาโดยใช้การอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงาน โดยวิธีนี้จะช่วยให้เกิดภาพสะท้อนของกลุ่มที่จะนำไปสู่การปรับสถานการณ์ทางสังคมและการปรับปรุง โครงการ การสะท้อนภาพจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่งซึ่งผู้ศึกษาปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนว่าผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้น เป็นสิ่งที่ต้องประสงค์หรือไม่ และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้นการสะท้อนภาพยังหมายถึง การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วยการสะท้อนข้อมูลนี้จะช่วยในการวาง

แผนการดำเนินการในขั้นตอนนี้ต่อไปที่จะเป็นไปได้สำหรับกลุ่มและสำหรับแต่ละบุคคลในโครงการในการที่จะยอมรับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการของกลุ่มด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวไปในสภาวะต่างๆ 4 จุด ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจว่าทั้ง 4 จุดนี้ จะมีการเคลื่อนไหว ไม่อยู่นิ่ง และไม่จบในตัวของมันเอง แต่จะอยู่ในสภาพการณ์ขณะใดขณะหนึ่งของการวิจัยปฏิบัติการที่จะมีการเคลื่อนไหวในลักษณะของเกลียวสว่านระหว่างการวางแผน การปฏิบัติการการสังเกต และการสะท้อน การปรับปรุงในขั้นแรก เพื่อให้หลักการพื้นฐานที่จะปฏิบัติชัดเจนแจ่มแจ้งเข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งหลักการพื้นฐานนั้นจะพัฒนาโดยการทดสอบกับกลุ่มผู้ที่ปฏิบัติโดยใช้วิธีการทดสอบระหว่างหลักการพื้นฐานกับแนวปฏิบัติและระหว่างหลักการพื้นฐานด้วยกัน โดยทั่วไปสิ่งที่เสนอเป็นหลักการพื้นฐานนี้จะพัฒนาโดยอาศัยคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับหลักการและการปฏิบัติทางการศึกษาโดยตรง ประกอบกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างไร และระบบข่าวสารในโรงเรียน (หลักสูตร ระบบการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล) ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดความหมายกับผู้เรียน

ความสำคัญของกลุ่มในการวิจัยปฏิบัติการไม่ควรจะถูกไล่เลยไป กิจกรรมใด ๆ ที่กระทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวผ่านวงจรของการวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อน ไม่ได้ถือว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการ การวิจัยปฏิบัติการไม่ใช่กิจกรรมของเอกัตบุคคล การกระทำโดยบุคคลคนเดียวจะทำลายระบบการเปลี่ยนแปลงของพลังของกลุ่มที่สำคัญซึ่งเป็นการกระทำที่เสี่ยงมาก การปฏิบัติการด้านการศึกษาจะไม่ดำเนินการ โดยคนเดียว แต่จะต้องเน้นการปฏิบัติจริง กลุ่มซึ่งจะช่วยให้กระทำใด ๆ มีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยกลุ่ม

การวิจัยปฏิบัติการตระหนักดีว่า มนุษย์เราแต่ละคนเป็นสัตว์สังคมและเป็นสมาชิกของกลุ่มปฏิบัติการในการดำรงชีวิต โดยมีกระบวนการเสริมสร้างโครงสร้างของภาษาในการติดต่อสื่อสารการปฏิบัติงานและสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลในสังคมในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของกลุ่มเราจะเปลี่ยนแปลงตัวเราเองกับคนอื่น ๆ โดยการสร้างรูปแบบและกระบวนการใช้ภาษา การปฏิบัติกิจกรรมและความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของกิจกรรมรวมกัน ในการวิจัยปฏิบัติการเราเน้นที่จะดำเนินการเช่นนี้อย่างต่อเนื่องและมีระหว่างบุคคลต่าง ๆ และอาศัยกลุ่มเป็นผู้ตัดสินใจ

การพัฒนาการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ จะเน้นการวิเคราะห์และสืบเสาะหาความเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนบุคคลและวัฒนธรรมของกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงของ

สังคมทั้งหมด กลุ่มจะทำงานด้วยกันเพื่อเปลี่ยนแปลงภาษาของเขา เปลี่ยนแปลงการดำเนินการ และเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพในสังคมในลักษณะเฉพาะของกลุ่มของเขาปฏิสัมพันธ์ในระบบที่กว้างของสังคมและวัฒนธรรม ทั้งที่มีคำขวัญกล่าวไว้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมว่า กิจให้กว้างระดับโลก ปฏิบัติแคบระดับท้องถิ่น

การวิจัยเชิงปฏิบัติการผู้ทำวิจัยต้องตระหนักอยู่เสมอ คือ กลุ่มมีความสำคัญต่อการดำเนินการวิจัยไม่ควรทำคนเดียว การวิจัยควรดำเนินการตามวงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติจริง การสังเกตและการสะท้อนการปฏิบัติ การกระทำซ้ำ ๆ ใช้วิธีการตามวงจรจนกว่าจะได้ผลการปฏิบัติงานตามจุดมุ่งหมายสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการแจกแจงข้อมูลที่ค้นพบที่สำคัญในเชิงอธิบายความ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปเป็นงานวิจัย และแสดงให้เห็นแนวทางหรือรูปแบบการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องราวของสิ่งที่ศึกษานั้น (สมบัติ บุญประคม. 2545 : 28)

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมาย ภายใต้กรอบการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกต (Observation) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

สรุปหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นความพยายามปรับปรุงการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงการศึกษานั้น และการเรียนรู้ลำดับขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงนั้น
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานเป็นกลุ่ม (Participatory) และให้การปรึกษาหารือ ร่วมมือกันทำงาน (Collaboration) ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการฝึกปฏิบัติตามแนวที่กลุ่มกำหนด
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติการใช้สะท้อนการปฏิบัติ (Reflection) โดยการประเมินตรวจสอบในทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อปรับปรุงการฝึกหรือการปฏิบัติให้เป็นไปตามจุดหมาย
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการการเรียนรู้ที่มีระบบ (Systematic learning process) โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องนำความคิดเชิงนามธรรมมาสร้างเป็นข้อสมมติฐาน ทดลองฝึกปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งเป็นการทดสอบว่าสมมติฐานของแนวคิดนั้น ผิดหรือถูก

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ (Star Small) อาจจะเริ่มต้นจากบุคคล (ครู / ผู้วิจัย) ที่พยายามดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงบางสิ่งบางอย่างทางการศึกษาให้ดีขึ้น โดยขณะที่ปฏิบัติต้องปรึกษาหารือข้อคิดเห็นและอาศัยการร่วมปฏิบัติจากผู้เกี่ยวข้องการวิจัยเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ใหม่ที่ให้แนวทางปฏิบัติเชิงรูปธรรมจากการบันทึก (Records) พัฒนาการของกิจกรรมที่ เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เห็นกระบวนการเข้าสู่ปัญหาการแก้ปัญหาการปรับปรุง และได้ผลสรุปที่สมเหตุสมผลในขณะเดียวกันสามารถนำปรากฏการณ์ที่ศึกษามาประมวลเป็นข้อเสนอเชิงทฤษฎีได้

8. บริบทของโรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย

โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย ตั้งอยู่ที่เลขที่ 906 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงช่วงชั้นที่ 3 มีเนื้อที่ 14 ไร่ 3 งาน 63.5 ตารางวา

8.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับวิทยาลัยอาชีวศึกษา
ทิศใต้	ติดต่อกับชุมชนอุทัยทิศ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับชุมชนส่องใต้, ชุมชนส่องเหนือ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับชุมชนอุทัยทิศ

8.2 ประวัติ

โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2465 เดิมตั้งอยู่บริเวณวัดบ้านส่องและวัดอุทัยทิศ บ้านส่องนางโย สังกัดประชาบาล พ.ศ. 2480 โอนกิจการเป็นเทศบาล ดำเนินการแต่ได้รับเงินเดือนและเงินอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2495 ย้ายจากวัดบ้านส่องและวัดอุทัยทิศบ้านส่องนางโย มาตั้งโรงเรียนสวนกุหลาบ อยู่ในบริเวณปัจจุบัน เนื้อที่ 14 ไร่ 3 งาน 63.5 ตารางวา

พ.ศ. 2506 โอนกิจการทั้งหมดเป็นของเทศบาลเมืองมหาสารคาม เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาโรงเรียนได้พัฒนาและเจริญเติบโตขึ้น และเปิดเรียนชั้นเด็กเล็ก ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามนโยบายพัฒนาการศึกษาของประเทศ

พ.ศ. 2538 เปิดขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น รับสมัครนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรก มีนักเรียน 73 คน ได้งบประมาณจาก
กรมการปกครองมาก่อสร้างอาคารเรียนคอนกรีต 3 ชั้น 8 ห้องเรียน ภายหลังต่อเติมได้เพิ่ม 4
ห้องเรียน รวม 12 ห้อง สร้างเสร็จ ย้ายห้องเรียนมัธยมศึกษาขึ้นไปเรียนหลังใหม่

พ.ศ. 2544 ได้งบประมาณจากกรมการปกครองมาก่อสร้างอาคารเรียนคอนกรีต 4
ชั้น 12 ห้องเรียน ได้เงิน โฉง 1 หลัง วันที่ 1 ธันวาคม 2544 สร้างเสร็จย้ายห้องเรียนมัธยมศึกษา
ขึ้นไปเรียน

พ.ศ. 2545-2550 โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย เป็นโรงเรียนเครือข่ายการใช้
หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเริ่มใช้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

8.3 วิสัยทัศน์และเป้าหมายของ โรงเรียน

วิสัยทัศน์ของ โรงเรียน

มีความรู้ คู่คุณธรรม กิจกรรมเด่นเป็น โรงเรียนของชุมชน

ปรัชญาของ โรงเรียน

โรงเรียนเน้นการจัดการศึกษา เพื่อเน้นศักยภาพของผู้เรียน โดยยึดหลักการ
จริยธรรมดี มีปัญญา กีฬาเด่น เป็นคนดีของสังคม

คติพจน์

ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก

คำขวัญ

วินัยดี กีฬาเด่น เป็น โรงเรียนของชุมชน

เป้าหมายของ โรงเรียน

1. ให้ผู้เรียนมีความรู้ทุกกลุ่มสาระ 8 กลุ่ม ตามวิสัยทัศน์ของ โรงเรียน
2. ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา
หลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดให้โทษและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข
3. ให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ออกกำลังกายและเล่นกีฬา มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
4. ให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของความเป็นไทย สืบสาน
ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี
5. ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่าน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
6. มีความเป็นประชาธิปไตย เคารพและกตัญญูต่อสถาบันสูงสุดของไทย

7. ผู้เรียนมีความรู้ด้านอาชีพเทคโนโลยีและรู้ทันเหตุการณ์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์

8. ให้ผู้เรียนรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักษาสาธารณสมบัติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า

8.4 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน

โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ละชั้นมีรายละเอียดของการจัดชั้นเรียนและจำนวนนักเรียนดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนชั้นเรียนและจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2549

ระดับชั้น	จำนวน ห้องเรียน	จำนวน นักเรียนชาย	จำนวน นักเรียนหญิง	รวม
ปฐมวัย	2	33	36	69
อนุบาล 1	2	35	36	71
อนุบาล 2	3	33	46	79
ประถมศึกษาปีที่ 1	3	40	50	90
ประถมศึกษาปีที่ 2	3	38	35	73
ประถมศึกษาปีที่ 3	3	44	38	82
ประถมศึกษาปีที่ 4	3	50	53	103
ประถมศึกษาปีที่ 5	3	42	44	86
ประถมศึกษาปีที่ 6	3	41	53	94
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3	50	61	111
มัธยมศึกษาปีที่ 2	4	72	70	142
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3	41	49	90
รวม	35	519	571	1,090

8.5 จำนวนอาคารเรียนและอาคารประกอบ มีดังนี้

อาคารเรียน	จำนวน 5 หลัง
หอประชุม	จำนวน 1 หลัง
โรงอาหาร	จำนวน 2 หลัง

บ้านพักครู จำนวน 1 หลัง

ส้วม จำนวน 5 หลัง

8.6 ข้อมูลบุคลากรปัจจุบัน

ข้าราชการครู จำนวน 44 คน

พนักงานจ้าง จำนวน 2 คน

นักการภารโรง จำนวน 4 คน

ตารางที่ 2 ข้อมูลครูและบุคลากร

ที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	วุฒิการศึกษา	ตำแหน่ง	หน้าที่
1.	นางสมปอง มาตรฐาน	50	คบ.การบริหารการศึกษา	ผอ.โรงเรียน	ผู้บริหาร
2.	นางสมทรง อาจดอ	50	คบ.ภาษาไทย	รองผอ.โรงเรียน	ผู้บริหาร
3.	นายสุวิษ บุญสิงห์สร	51	คบ.พลศึกษา	รองผอ.โรงเรียน	ผู้บริหาร
4.	นายพิชัย อันปัญญา	41	คบ.อุตสาหกรรมศิลป์	รองผอ.โรงเรียน	ผู้บริหาร
5.	นางรัตนา ภิรมย์	49	คบ.สังคมศึกษา	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
6.	นายพหล คีมาภ	43	คบ.วิทยาศาสตร์	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
7.	นางสาวเพ็ญมณี วุฒิพันธุ์	42	คบ.การประถมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
8.	นางวงศัมณี วุฒิพันธุ์	51	กศ.บ.การประถมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
9.	นายคมศักดิ์ พุทธิสัสสะ	48	คบ.พลศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
10.	นางอารีย์ อันปัญญา	55	คบ.สังคมศึกษา	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
11.	นางสุปราณี อิ่มสำอาง	54	คบ.การบริหารการศึกษา	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
12.	นางศอบทอง พาประโชชน์	49	คบ.ปฐมวัย	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
13.	นางดวงจันทร์ สิงห์มาศย์	44	กศ.บ.คณิตศาสตร์	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
14.	นางฉอภา นาคะพงศ์	51	คบ.พลศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
15.	นางพรทิพย์ พุทธิศิลป์	49	กศ.บ.ภาษาไทย	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
16.	นางวิไลลักษณ์ แสนพิพิธ	48	คบ.การสหกรณ์	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
17.	นางสุจินดา ป็องจันทร์	49	คบ.การสหกรณ์	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
18.	นางสุภาภรณ์ คำมูลคร	50	ป.ก.ศ.สูง ประถมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
19.	นางจินดา พลเรือง	47	คบ.ภาษาไทย	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
20.	นายชัยวัฒน์ สรรพศิริ	55	คบ.พลศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	วุฒิการศึกษา	ตำแหน่ง	หน้าที่
21.	นางมลพิร อักษรพิมพ์	51	คบ.คหกรรมศาสตร์	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
22.	นางฉันทนา แสนบุตร	50	คบ.ภาษาอังกฤษ	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
23.	นางลาวัลย์ ม่วงแก้ว	46	กศ.บ.ชีววิทยา	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
24.	นางจงดี คลตุร์คนี่	47	ปภ.ศ.สูงอนุบาล	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
25.	นางวิฒนระเบียบ ชัยพฤษทล	43	กศ.บ.ภาษาไทย	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
26.	นางชุติมันท์ จอมพลพรรษา	43	คบ.สังคมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
27.	นางปราณี จงจอหอ	41	กศ.บ.ภาษาไทย	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
28.	นางเพ็ญศิริ วงศ์รัตน์	32	คบ.ภาษาอังกฤษ	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
29.	นางมลวิไลย์ รัตนพร	41	คบ.วิทยาศาสตร์	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
30.	นางรัตนา จิตรมาศ	46	กศ.ม.จิตวิทยาการศึกษา	ครู คศ. 3	ครูผู้สอน
31.	นางรัตติญา ศรีสุภักดิ์	46	คบ.ภาษาอังกฤษ	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
32.	นายจักรพงษ์ พิมพ์หานาม	45	คบ.สังคมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
33.	นางวัชรีย์ ประทุมทิพย์	35	วท.บ.เกษตรศาสตร์	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
34.	นายทรงवास เจริญสว่าง	46	คบ.การประถมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
35.	นางสาวศิริ พลอยสังวาล	47	คบ.สังคมศึกษา	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
36.	นางสกลศรี สืบแสง	51	คบ.ภาษาไทย	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
37.	นางอนงค์ นนถือชา	42	คบ.พัฒนาชุมชน	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
38.	นายอุคม อุทาทิพย์	47	คบ.พัฒนาชุมชน	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
39.	นางอรวัลย์ พุทธบาล	49	คบ.ภาษาไทย	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
40.	นางสมพร ประดังเวสา	33	คบ.จิตวิทยา/แนะแนว	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
41.	นางสุภาพรรณ เจริญยิ่งสุขสันต์	41	กศ.บ.บรรณารักษ์	ครู คศ. 2	ครูผู้สอน
42.	นางสุรีพร ดอกแก้ว	36	วท.บ.คหกรรมศาสตร์	ครูผู้ช่วย	ครูผู้สอน
43.	นายนพชัย ใหม่คามิ	46	คบ.ดนตรี	ครูผู้ช่วย	ครูผู้สอน
44.	นางสมจิตร ศรีทวีภาส	38	คบ.การประถมศึกษา	ครูผู้ช่วย	ครูผู้สอน

8.7 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความมีระเบียบวินัยของนักเรียน

8.7.1 ข้อมูลจากเอกสารการประเมินภายนอกจาก สม.ศ.

จุดเด่น

โรงเรียนให้ความสนใจใส่ใจเรื่องการฝึกคนให้มีระเบียบวินัยที่ชัดเจน มีการอบรมหน้าเสาธงทุกวันเพื่อสร้างระเบียบวินัยที่ดีให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

จุดที่ควรพัฒนา

โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย เช่น ไป-ลา มา-ไหว้ การปฏิบัติตนโดยยึดกรอบตามที่โรงเรียนกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เป็นต้น
ข้อเสนอแนะ

จัดการประกวดนักเรียนที่มีระเบียบวินัยดีเด่น จัดการประกวดนักเรียนที่ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยและจากแบบโครงการต่าง ๆ ควรสรุปผลงานพร้อมค้นหา รูปแบบที่ดี มีความเหมาะสมเพื่อจะได้นำมาพัฒนาได้ตรงประเด็นต่อไป

8.7.2 ข้อมูลจากรายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2549

ในรอบปีการศึกษา 2549 ที่ผ่านมา โรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางโย ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียน ให้เป็นผู้มีลักษณะของความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมีแผนปฏิบัติราชการประจำปี และหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกรอบของการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการต่าง ๆ ที่ได้ กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนที่โรงเรียนได้กำหนดไว้และจากการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน พบว่า โดยส่วนมากนักเรียนจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้ โรงเรียนได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่อยมา แต่ใน ขณะเดียวกัน ก็ยังมีนักเรียนบางส่วนที่พบว่ายังไม่ให้ความร่วมมือและขาดความกระตือรือร้น ในอันที่จะปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ ของ นักเรียนกลุ่มดังกล่าวนี้ถือเป็นข้อมูลสำคัญที่โรงเรียนต้องนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อ พัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นในปีการศึกษาต่อไป

8.7.3 ข้อมูลจากการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน

จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนตามที่ได้ กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัย คือ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความสะอาด และด้าน การแต่งกายโดยให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันประเมินแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงพฤติกรรม

ที่นักเรียนแสดงออกในแต่ละด้าน ซึ่งพบว่า โดยภาพรวมแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับวินัย ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการตรงต่อเวลา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เช่น การมาโรงเรียนให้ทันเวลาทำกิจกรรมหน้าเสาธง การทำกิจกรรมให้เสร็จเรียบร้อยและทันเวลาที่กำหนด การส่งงานตามวันเวลาที่ครูนัดหมาย และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามระยะเวลา ด้วยความกระตือรือร้น

2. ด้านความสะอาด โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เช่น การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน การรักษาความสะอาดของร่างกาย และ การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย

3. ด้านการแต่งกาย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย เช่น การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนด การไม่ใช้เครื่องสำอางที่ผิดกับระเบียบที่โรงเรียนกำหนด การไม่สวมใส่เครื่องประดับ และการไว้ทรงผมให้ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนด

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยในประเทศ

พิสิทธิ์ หอมสมบัติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านดอนยู กิ่งอำเภอนาเขี้ยว จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีความมุ่งหมายเพื่อดำเนินการพัฒนาวินัยนักเรียน ในกรอบการดำเนินงาน 2 ด้าน คือ พัฒนาคณาจารย์ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนา วินัยนักเรียน ซึ่งการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว เพื่อมุ่งพัฒนาวินัยนักเรียน 6 ด้าน คือ การรักษาความสะอาด ความรับผิดชอบในหน้าที่ การแต่งกาย การเข้าแถวเข้าคิว การแสดง ความเคารพ และการตรงต่อเวลา โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ปรากฏผลดังนี้ การดำเนินงาน เกี่ยวกับวินัยนักเรียนก่อนการดำเนินการศึกษาค้นคว้า บุคลากรของโรงเรียนมีลักษณะขาดวินัย ไม่มีความตระหนักในปัญหาวินัยนักเรียน ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนด้าน ความมีระเบียบวินัยอย่างเต็มความสามารถ ขาดการคิดสร้างสรรค์ นักเรียนอยู่ในสภาพขาด ระเบียบวินัยเป็นอย่างมาก เช่น ไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานไม่ เป็นไปตามเวลาที่กำหนด อุปกรณ์การเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ ห้องเรียน อาคารเรียน บริเวณ โรงเรียน ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และไม่สะอาด การแสดงออกของนักเรียนต่อบุคคล สถานที่ และ โอกาสต่าง ๆ ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนและคุณภาพ

โดยรวมของโรงเรียน เพราะนักเรียนจะขาดคุณลักษณะที่เหมาะสม ไม่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จะต้องสร้างความตระหนักให้กับตนเองและนักเรียน โดยวิเคราะห์สภาพปัญหา ศึกษาดูงาน กำหนดแนวทางการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนที่กำหนดอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

สันติ นิลหมื่นไวย (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ก่อนการพัฒนากิจการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย งานปกครองขาดการวิเคราะห์ปัญหา พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนที่เกิดขึ้น ไม่มีแผนงาน โครงการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดระบบการกำกับติดตาม และการประสานงานระหว่างบุคลากรภายในและภายนอก ครู อาจารย์ และคณะกรรมการฝ่ายปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน และการกำกับ ติดตามงานค่อนข้างน้อย และนักเรียนมีพฤติกรรมหลบหนีค่อนข้างมาก ทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ เพราะครูผู้สอนมีภาระงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ผลการพัฒนากิจการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย หลังจากการดำเนินการพัฒนาโดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วมีการวางแผนในการเตรียมงาน การจัดทำคู่มือในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ลงมือประชุมเชิงปฏิบัติการ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสะท้อนผลแล้ว คือ ครู อาจารย์ และคณะกรรมการฝ่ายปกครอง สามารถวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การประสานงาน และการกำกับติดตามของงานปกครอง คณะกรรมการฝ่ายปกครอง ได้ฝึกปฏิบัติในการเขียนแผนงาน โครงการ กิจกรรม ฝึกการออก ตรวจสอบแหล่งข้อมูล รวมทั้งวางแผนการกำกับติดตาม ป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะการหลบหนี โรงเรียน การกำกับดูแล มีการประสานงาน แนะนำแบบ กัลยาณมิตร และจัดทำแบบฟอร์ม เอกสารคู่มือ การพัฒนาความประพฤติของนักเรียน ใช้ประกอบการติดตาม การบริหารงานของฝ่ายปกครอง ครู อาจารย์ และคณะกรรมการปกครอง มีความรู้ ความเข้าใจงานปกครองมากขึ้นอย่างเป็นระบบ มีมาตรการในการป้องกัน แก้ไข พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้เป็นอย่างดี นักเรียนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการหนีเรียน ได้รับการแก้ไขในแนวทางที่ถูกต้อง ทำให้สถิติการหลบหนีเรียนลดลง และหมดไปในที่สุด

วารสาร สายเนตร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองแวง อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษา พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนา โรงเรียนพบปัญหาการดำเนินงานทางด้านวินัยในตนเองของนักเรียนอยู่ 4 ด้าน คือ 1) วินัยด้านการตรงต่อเวลา นักเรียนไม่ให้ความสำคัญในการมาปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธง เมื่อได้ยินสัญญาณ ไม่รีบมาเข้าแถว ไม่ส่งการบ้านตามเวลาที่กำหนด และเข้าห้องเรียนไม่ทันเวลาครูสอน จำนวน 38 คน 2) ด้านการรักษาความสะอาด ครู-อาจารย์ในโรงเรียนขาดความตระหนักเกี่ยวกับการดูแล และติดตามด้านความสะอาดอย่างจริงจังและเวรทำความสะอาดนักเรียนไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่รับมอบหมาย ไม่ทิ้งขยะในถังขยะ ไม่สนใจเก็บกวาดขยะมูลฝอยและชอบขีดเขียนโต๊ะเก้าอี้ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องน้ำห้องส้วม จำนวน 31 คน 3) ด้านการเข้าแถว นักเรียนไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญในการจัดลำดับก่อนหลัง เดินแถวเข้าห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งเสียงดัง พูดคุยไม่อยู่ในอาคารสักรวมในแถว จำนวน 20 คน 4) ด้านการแต่งกายนักเรียนในโรงเรียนจะแต่งกายตามฐานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองและสภาพท้องถิ่น แต่งกายไม่ถูกระเบียบข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนด ครู-อาจารย์ ในโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบเครื่องแต่งกายนักเรียน โดยเมื่อนักเรียนแต่งกายผิดระเบียบก็จะไม่ว่ากล่าวตักเตือน ภายหลังการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การจัดกิจกรรมตามแนวปฏิบัติส่งเสริมวินัยนักเรียน การเข้าค่ายฝึกอบรมวินัยการเข้าแถว และการสาธิตการแต่งกาย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการผิดวินัยในแต่ละด้านลดลง

เชี่ยวชาญ ท้าพิมาย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านคลองตะแบก อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน มีความพึงพอใจในกระบวนการพัฒนาการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างวินัยนักเรียน ส่งผลให้ทุกฝ่ายรู้วิธีการแก้ไขปัญหาและพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้อย่างน่าพอใจทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านการรักษาความสะอาด พบว่า นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดร่างกายของตนเอง มีการแต่งการด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด จัดสิ่งของเครื่องใช้เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนด้านห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และบริเวณทั่วไปของโรงเรียน นักเรียนได้เอาใจใส่ดูแลความสะอาดและร่วมกันจัดตกแต่งให้น่าดู น่าอยู่และน่าเรียน

2. ด้านกิริยามารยาท พบว่า ครู อาจารย์ ได้ปลูกฝัง ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักการควบคุมตนเองในการแสดงออกทางกิริยามารยาทที่ดี ด้านการแสดงความเคารพบุคคล

ต่าง ๆ ตามสถานการณ์และด้านการใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเป็นนิสัย มีจริยธรรมอันดีงาม พุคจาสุภาพเรียบร้อย คือ กายอ่อนนุ่ม วาจาอ่อนหวาน และจิตใจอ่อนโยน

3. ด้านการประหยัดและออมพบว่านักเรียนเกิดนิสัยใช้ปัญญาในการบริโภค รู้จักค่าของเงินในการอุปโภคตามความจำเป็น มีค่านิยมและนิสัยไปในทางที่ดี ทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจและส่งผลให้เกิดวินัยในตนเองด้านการประหยัดและออม

สืบสกุล ชดช้อย (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา อำเภอสุวรรณภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผลการศึกษาค้นคว้า ปรากฏผล ดังนี้

1. การดำเนินการตามโครงการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยใช้กิจกรรม 4 กิจกรรม สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายให้เป็นผู้มีวินัยและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพมาก

2. โรงเรียนเมืองทุ่งวิทยา มีการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน โดยการจัดทำโครงการพัฒนาวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมหลักจำนวน 4 กิจกรรม ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของนักเรียน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 20 คน มีวินัยในด้านการแต่งกาย มีวินัยในการรักษาความสะอาด ด้านการใช้สถานที่ และด้านการปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธงเพิ่มมากขึ้น และกลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความ รับผิดชอบต่อการเรียนเล่าเรียน ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ต่อสถานศึกษา และต่อครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

กร กองสุข (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ โรงเรียนสามัคคีพิทยาคม อำเภอโนนสุวรรณ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพก่อนการพัฒนาพบว่า นักเรียนยังขาดวินัยบางประการที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานและไม่เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของโรงเรียน นักเรียนขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่ การมาโรงเรียนสาย การขาดเรียน การหนีเรียน และนักเรียนขาดความรับผิดชอบด้านการรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ และสถานที่ของส่วนรวม เมื่อดำเนินการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมสัญญาใจ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และกิจกรรมสะอาดทุกวัน พบว่า

1. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งในด้านการโรงเรียน การมาเรียนและการเข้าเรียน โดยจะเห็นได้จาก

นักเรียนจะรับผิดชอบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนกำหนดให้ ไม่มาโรงเรียนสาย มาเรียนสม่ำเสมอและไม่หนีคาบเรียน นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายยังมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในระดับที่น่าพอใจ

2. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความรับผิดชอบต่อการรักษาความสะอาดห้องเรียนและพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยได้พัฒนาตนเองมากขึ้น และให้ความสำคัญกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้นในระดับที่น่าพอใจ ผลก็คือพื้นที่ต่าง ๆ ของโรงเรียนมีความสะอาดเรียบร้อยสวยงาม

ประสงค์ พวงธรรม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนด้านการรักษาความสะอาด โรงเรียนบ้านหนองยางหนองจาน อำเภอสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์นักเรียนด้านการรักษาความสะอาด ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ 2 วิธี คือ การทำงานเป็นกลุ่ม และการเสริมแรง กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาตามกลยุทธ์ มี 5 กิจกรรม ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ นำดู นำอยู่ นำเรียน การรณรงค์รักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม การประกวดการทำความสะอาด การอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำสัปดาห์ หลังการพัฒนา นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 57 คน มีการพัฒนา ด้านการมีวิสัยทัศน์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน การรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนดีขึ้น นักเรียนมีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด รู้จักสถานที่ในการทิ้งขยะ มีความร่วมมือในการทำงานร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนสะอาดดีขึ้น การปฏิบัติงานด้านการรักษาความสะอาดมีการรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีจนบรรลุเป้าหมาย เป็นนามธรรมตลอดจนมีการแนะนำการปฏิบัติตนที่ไม่ถูกต้องของนักเรียนด้านการรักษาความสะอาดโดยกลุ่มนักเรียนด้วยกันเอง สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลให้การพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนด้านการรักษาความสะอาดขอโรงเรียน มีการปรับปรุงพัฒนาที่ดีขึ้น การเสริมแรงควรใช้หลักการเสริมแรงทางบวก เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติและเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนทั่วไปด้วย แต่ทั้งนี้การพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนที่ยั่งยืนถาวร ควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนอย่างต่อเนื่องและพัฒนาหลายวงรอบ และใช้หลักคุณธรรมจริยธรรม มีการยึดหยุ่นในการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนด้วย จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

บุญสี ราชบุรี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนด้านการรักษาความสะอาดโรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา” อำเภอรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียนด้านการรักษาความสะอาดโรงเรียนบ้านแก “แกศึกษาวิทยา” อำเภอรัตนบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ก่อนการพัฒนา พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการรักษาความสะอาดร่างกาย การแต่งกาย การรักษาความสะอาดอาคารเรียนและบริเวณ โรงเรียน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลการพัฒนา พบว่า

1. ด้านการรักษาความสะอาดของร่างกาย และการแต่งกาย นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองมากขึ้น มีความกระตือรือร้นสนใจต่อสุขภาพตนเอง รักสวยรักงาม และมีความรับผิดชอบตนเองในเรื่องการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่สวมเสื้อที่ปกชื่อ นามสกุล และปกอักษรย่อชื่อโรงเรียนมาโรงเรียนทุกวัน แต่บางวันมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ซึ่งก็มีเป็นส่วนน้อยมาก นักเรียนทุกคนตัดผมสั้น สะอาด ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพความสะอาดของร่างกาย และการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนมากขึ้น

2. ด้านการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน นักเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นให้ความร่วมมือ มีความรู้ความเข้าใจและเกิดความตระหนักในการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ส่งผลให้นักเรียนมีฟันสะอาด สวยงาม และแข็งแรงมากขึ้น

3. ด้านการรักษาความสะอาดอาคารเรียนและบริเวณ โรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ มีการร่วมมือกันรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนมากขึ้น ภายหลังจากที่ได้รับมอบหมายการจัดเวรรับผิดชอบ นักเรียนทุกชั้น มีวินัยในการรักษาความสะอาดห้องเรียน และรักษาความสะอาดบริเวณ โรงเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ของตนเองตามเวรประจำวันที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ต้องมีครูคอยควบคุมดูแล ทำให้ห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน สะอาด สวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นที่ยอมรับของชุมชน แต่มีนักเรียนบางคนยังไม่เกิดความตระหนัก จะมีครูคอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดในเขตที่ได้รับมอบหมายในเวลาทำงาน จึงทำให้ห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน สะอาดเรียบร้อยตามที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด ส่งผลให้อาคารเรียนและบริเวณ โรงเรียน สะอาดมากขึ้น

สุวรรณ สมมูล (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียน โนนเมืองวิทยาคาร ตำบลคงถึง อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนานักเรียนของโรงเรียน โนนเมืองวิทยาคาร ตำบลคงถึง อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีปัญหาคือ ครูไม่เอาใจใส่ต่อการดำเนินงานวินัยของนักเรียน ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการ แนวทางการเสริมสร้างวินัย ส่วนนักเรียนมีปัญหาในด้านการรักษาความสะอาดมากที่สุด เช่น ทั้งขยะ ไม่ถูกที่ ไม่ทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอย่างยิ่ง การดำเนินการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์การสร้างตระหนักรู้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดกิจกรรมการเสริมสร้างวินัย ได้แก่ การอบรมหน้าเสาธงโดยครูเวรประจำวัน การสอนสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาต่าง ๆ ทุกระดับชั้น และการจัดประกวดความสะอาดของร่างกายและการแต่งกาย และการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามกิจกรรมด้านการรักษาความสะอาดของร่างกายและการแต่งกาย ส่งผลให้นักเรียนมีวินัยด้านการรักษาความสะอาดดีขึ้น ผลการพัฒนาการดำเนินงานความมีวินัยด้านการรักษาความสะอาด พบว่า ครูได้จัดเพิ่มประเมินผลการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดของนักเรียน ในชั้นที่ยังมีปัญหาในการพัฒนา เพื่อนำเสนอผู้บริหารทุกวัน เพื่อร่วมกันนิเทศ กำกับ ติดตาม และดูแลนักเรียนดังกล่าว โดยให้ครูได้มีการประเมินนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อพบปัญหาได้ร่วมกันแก้ไข โดยการจัดเสื้อผ้าให้ ส่วนด้านร่างกายและเล็บมือ เล็บเท้า ก็จะดำเนินการตัดให้และออกเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียน เพื่อที่จะขอความร่วมมือในการรักษาความสะอาดของร่างกายเพื่อประโยชน์ของนักเรียนและผู้ปกครอง ที่จะทำให้นักเรียนเป็นผู้มีร่างกายสดใส ปราศจากโรคภัย ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองด้วยดีตลอดมา และกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าที่รับผิดชอบก็ได้มีการประเมินทุกวัน จนทำให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีการพัฒนายิ่งขึ้น เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ที่มุ่งให้การพัฒนาการดำเนินงานความมีวินัยด้านการรักษาความสะอาดของร่างกาย เช่น ผม ปาก จมูก ฟัน เล็บมือ เล็บเท้า ผิวหนัง เป็นต้น ตลอดจนทั้งเครื่องแต่งกายของนักเรียนให้สะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพนักเรียน และได้มีส่วนร่วมในการรณรงค์รักษาความสะอาดและการทำความสะอาดร่วมกันของนักเรียนภายในบริเวณ โรงเรียนและในชุมชนของตนเองให้มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดอยู่ตลอดเวลา จนทำให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสะอาดมากยิ่งขึ้น

กฤษณะ ชาซุม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานความมีวินัยของนักเรียน ด้านการรักษาความสะอาด โรงเรียนบ้านเหล่าคือ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนการพัฒนา นักเรียนแต่งกายไม่สะอาดเรียบร้อย และถูกต้องตามวันที่กำหนดไว้ ด้านการดูแลรักษาความสะอาดของโรงเรียน มีนักเรียนมักง่าย ทั้งขยะตามอำเภอใจ บริเวณทั่วไปของโรงเรียนสกปรก เด็กนักเรียนขาดวินัยในตนเอง หลังการได้ดำเนิน การพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดตนเอง การรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมและการนิเทศ กำกับ ดูแล และวงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศ เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา หลังจากดำเนินงานพัฒนาทั้ง 2 วงรอบแล้ว ผลปรากฏว่า วินัยด้านการรักษาของตนเอง นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย มีการแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนสะอาดเรียบร้อย น่าดู สอดคล้องกับแต่ละวัน ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน โดยใช้กิจกรรมการประกวดการแต่งกายประจำวันและครูอบรมหน้าเสาธงทุกวัน รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนแต่งกายสะอาดและถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ด้านการดูแลรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ทำให้นักเรียนได้รู้จักรักษาความสะอาดของห้องเรียนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ได้ดีขึ้น

ทองทศ อามาตย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย โรงเรียนสงเปลือยวิทยายน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนการพัฒนา นักเรียนมีพฤติกรรมที่เด่นชัดคือ การแต่งกาย เช่น ทรงผม เล็บมือ การแต่งเครื่องแบบนักเรียน โดยเฉพาะเด็กนักเรียนชายชอบปลดอยชายเสื้อออกนอกกางเกง เขียนข้อความตามชายเสื้อ บางคนเสื้อไม่มีชื่อ โรงเรียนหรือชื่อตนเอง ไม่มีเข็มขัดมักง่าย ชอบสวมรองเท้าแตะมาโรงเรียน บางคนสวมรองเท้าและชอบเหยียบส้นรองเท้า บางคนไม่สวมถุงเท้า ในบางวัน เช่น วันอังคาร โรงเรียนจะเรียนวิชาลูกเสือ – เนตรนารี ทำให้นักเรียนแต่งเครื่องแบบลูกเสือ-เนตรนารี นักเรียนจะแต่งไม่ครบ เช่น จะเก็บไว้ในกระเป๋า หรือแต่งไม่ถูกต้องตามระเบียบการแต่งกายลูกเสือ-เนตรนารี ในวันพุธ นักเรียนจะแต่งชุดผลศึกษา ความพร้อมเพียง ความเป็นระเบียบ ความสวยงามจะหายไป เพราะนักเรียนใส่กางเกงขาสั้นมาหรือไม่ใส่รองเท้า หลังจากได้ดำเนินการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ โดยใช้กิจกรรมในการพัฒนา คือ กิจกรรมประชุมโฮมรูม กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครองและกิจกรรมประกวดการแต่งกายถูกต้อง สะอาด เรียบร้อย ผลการดำเนินงานส่งผลต่อนักเรียนในด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมวินัยด้านการแต่งกาย โดยเฉพาะ

ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเอง ได้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนได้

กนกวรรณ จันทร์กลม (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย โรงเรียนหนองน้ำขุ่น อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า สภาพก่อนการพัฒนานักเรียนมีปัญหาขาดวินัยด้านการแต่งกาย จำนวน 55 คน เป็นนักเรียนที่ประพฤติผิด ด้านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย 28 คน คิดเป็นร้อยละ 50.91 ของกลุ่มเป้าหมาย ด้านทรงผม 18 คน คิดเป็นร้อยละ 32.73 ด้านรองเท้า 9 คน คิดเป็นร้อยละ 16.36 โรงเรียนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการแต่งกาย โดยใช้กลยุทธ์กิจกรรมไฮมูม กิจกรรมให้คำมั่นสัญญา และการประกวดการแต่งกาย ส่งผลให้รู้วิธีการแก้ไขปัญหและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความมีวินัยด้านการแต่งกาย ได้ดีขึ้นเป็นที่พอใจ โดยนักเรียนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 55 คน สามารถพัฒนา ได้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 96.72 และยังไม่สามารถพัฒนาได้คิดเป็นร้อยละ 3.28 เมื่อพิจารณาตามรายการ พบว่า การพัฒนาด้านทรงผมและด้านรองเท้าสามารถพัฒนาได้ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 100 ด้านการแต่งกาย ได้รับการพัฒนาดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 92.86 และยังไม่สามารถพัฒนาได้คิดเป็นร้อยละ 7.14 นักเรียนสามารถแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับและแนวปฏิบัติของโรงเรียนทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ และส่งผลให้เกิดวินัยในตนเองด้านการแต่งกาย โดยสรุป การใช้กลยุทธ์กิจกรรมไฮมูม กิจกรรมให้คำมั่นสัญญา และกิจกรรมการประกวดการแต่งกาย ช่วยให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี และสามารถใช้เป็นข้อเสนอสู่หน้าไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน พัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนให้มีความต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนในด้านจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา คือ ความต่อเนื่องในปฏิบัติตนของนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน สร้างทีมงานให้เข้มแข็ง ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในการดำเนินงาน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

สมพร ประเสริฐนอก (2550 : 124) ได้ศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองกุงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองกุงใหญ่ มีนักเรียนจำนวนหนึ่งสมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความมีระเบียบวินัย

ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ดำเนินการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในด้านต่าง ๆ ด้วยการวางแผนดำเนินการ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และการนิเทศติดตามผล ส่งผลให้การดำเนินงาน ผลการพัฒนาประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ โดยนักเรียนมีพฤติกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับที่ดีขึ้น

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอนซิสโซ (Enciso, 2001 : 961) ได้ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับวินัยตามทัศนคติของ นักเรียน ครู และผู้บริหาร โดยศึกษาในโรงเรียนระดับกลาง ที่มีนักเรียนประมาณ 1,700 คน ครู 69 คน พฤติกรรมด้านวินัยของนักเรียนคือ พฤติกรรมไม่เหมาะสมและการกล่าววาจาที่ ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียนของนักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้น จากการศึกษาเชิงเอกสาร พบว่า ความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการระบุปัญหาวินัยของครูจะต้องรับรู้ก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ ต่อปัญหาวินัยนักเรียนมีประสิทธิภาพในการป้องกันหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่ผู้บริหารรู้สึกว่าตัวครูเป็นปัจจัยสำคัญในการนำนโยบายการแก้ปัญหานักเรียนไปได้อย่าง ประสบความสำเร็จ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดชั้นเรียนของครูและนักเรียนมีความเชื่อ ว่าผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการแก้ไขปัญหาด้านวินัยนักเรียน

เบรนต์ซิงแฮม (Braintingham, 2001 : 146-A) ได้ทำการวิจัยการศึกษาเพื่อก้าวไปสู่ ความเป็นประชาธิปไตย กรณีศึกษา หลักการเกี่ยวกับการเป็นประชาธิปไตยถูกนำมา ทำการสอนในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาอย่างไร โดยสังเกตในชั้นเรียน 2 ชั้นเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งตามใจความสำคัญ 3 ส่วน คือ (1) เรื่องของความมีอิสระกับ ความรับผิดชอบ (2) กระบวนการในการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (3) การให้เกียรติ ผู้อื่น อันดับแรก พบว่า ในทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมวิจัยคิดว่า ความมีอิสระกับ ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนยอมรับว่าความมีอิสระต้องควบคู่ไปกับการรับผิดชอบ และการสอนให้รู้จักความรับผิดชอบทำได้โดยการที่ครูต้องเข้ามีส่วนร่วม ให้ความเชื่อมั่น ซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้ความเสมอภาคในการมีสิทธิออกเสียง พบว่า กระบวนการตัดสินใจ โดยวิธีการเปิดอภิปรายแสดงความคิดเห็นและหาวิธีการแก้ปัญหาร่วมกันเป็นสิ่งที่มีความ มีประโยชน์ ต่อส่วนรวม และสุดท้ายพบว่ ตัวอย่างของการให้ความเคารพหรือการให้เกียรติผู้อื่นในสังคม ระดับชั้นเรียนและใน โรงเรียน คือ การที่นักเรียนการศึกษาพิเศษสามารถเข้าร่วมเรียนใน

ชั้นเรียนของนักเรียนการศึกษาปกติ และได้รับการยอมรับจากเพื่อร่วมชั้นเรียน เพราะความรู้สึกของกุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากต่อการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน

แกรนคัมมอนท์ (Grandmont, 2002 : 278-A) ได้ทำการศึกษากการส่งเสริมวินัยและการใช้ประโยชน์ของการบริหารชั้นเรียนซึ่งใช้วิธีการจัดระเบียบวินัย ตามหลักประชาธิปไตย เพื่อทำการชี้แนะแนวทางในการส่งเสริมที่สามารถประสบผลสำเร็จ และเพื่อทดสอบผลกระทบของนักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียน ซึ่งใช้วิธีการจัดระเบียบวินัยตามหลักประชาธิปไตย ที่มีต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของนักเรียนเมื่ออยู่ในชั้นเรียน โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพ พบว่า การส่งเสริมวิธีการจัดระเบียบวินัยโดยใช้หลักประชาธิปไตยในโรงเรียน ส่งผลในการช่วยปรับปรุงด้านความประพฤติของนักเรียน สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถดูแลตนเองและมีความเป็นอิสระมากขึ้น และช่วยเตรียมความพร้อมให้กับครู รวมทั้งผู้บริหาร ในการแก้ปัญหาด้านระเบียบวินัยของนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลในการช่วยลดระดับของความเครียด ในการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารลง ได้อีกด้วย ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ พบว่า มีนักเรียนจำนวนมากที่รู้สึกว่า ตนเองรู้จักการให้ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น และรู้จักการรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองเมื่ออยู่ในชั้นเรียนตลอดช่วงระยะเวลาที่โรงเรียนทำการส่งเสริมวิธีการจัดระเบียบวินัยโดยใช้หลักประชาธิปไตยเป็นวิธีการบริหารชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ

เบลเดอตัน (Balderson, 2003 : 143-A) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อพฤติกรรมในด้านการละเลยหน้าที่ และพฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอเมือง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มของนักเรียนที่ทดลองใช้รูปแบบซึ่งส่งเสริมด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นกลุ่มที่แสดงผลสัมฤทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าวมาทั้งหมดไปในทิศทางที่ปรารถนา แต่ที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือพบว่า ยังมีผลกระทบต่อพฤติกรรมที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น พฤติกรรมด้านการเข้าสังคมในทางบวก และพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่างนักเรียนนั่นเอง ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยเนื่องจากในการศึกษารั้งนี้ซึ่งใช้เวลาเพียงสั้น ๆ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยที่จะมีขึ้นในอนาคต จึงควรใช้ระยะเวลาให้นานขึ้น และควรทำการสำรวจผลกระทบของการใช้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งมาจากชั้นเรียนวิชาพลศึกษา ในด้านของความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนทั้งทักษะทางการเข้าสังคมในชั้นเรียนเหล่านั้นเป็นการเพิ่มเติมด้วย

กูเปต์ (Guepet, 2003 : 3802-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อกำหนดว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อของผู้ปกครองกับวินัยในห้องเรียนหรือไม่ โรงเรียน 5 โรงเรียน ที่ใช้แผนวินัยเดียวกันและตั้งอยู่ในรัฐต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารสำคัญ ข้อมูลเหล่านี้เปิดเผยจำนวนครั้งที่มีการให้พักการเรียนทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน และจำนวนครั้งที่มีการลงโทษด้วยการเขียนตี ใช้เครื่องมือเพื่อกำหนดความคิดเห็นของครูว่าการติดต่อของผู้ปกครองช่วยลดจำนวนการส่งนักเรียน ไปยังสำนักงานนักเรียนหรือไม่ ทำการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ปกครองเพื่อประเมินว่าผู้ปกครองรับรู้การเกี่ยวข้องของตนในกระบวนการทางวินัยว่าได้ประโยชน์ในการลงมติ การส่งตัวบุตรของตนต่อ ไปยังสำนักงานหรือไม่ ทำการ โดยใช้แบบสำรวจและการสัมภาษณ์ ควบคุมไว้กับข้อมูลสำคัญเพื่อกำหนดว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของครูกับการรับรู้ของผู้ปกครองเกี่ยวกับอิทธิพลของคนที่มิต่อพฤติกรรมในห้องเรียนหรือไม่ ขอร้องให้ครูประเมินตนเองและผู้ปกครองนักเรียนของตนเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อพฤติกรรมในห้องเรียน ในทำนองเดียวกันทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและขอร้องให้ประเมินตนเองและครูเกี่ยวกับอิทธิพลที่แต่ละฝ่ายมีต่อห้องเรียน ข้อมูลเอกสารสำคัญใช้เพื่อทดสอบผลที่แท้จริงที่การติดต่อของผู้ปกครองที่ปกครองอยู่ มีการส่งตัวนักเรียนต่อ ไปยังสำนักงานวินัยในห้องเรียน ใช้ไค-สแควร์กำหนดว่ามีความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างการติดต่อของผู้ปกครองกับวินัยในห้องเรียนหรือไม่ ใช้แบบสำรวจที่เป็นแบบวัดชนิด 5 ระดับ ของ Likert เพื่อทดสอบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับประสิทธิผลของแผนวินัยในห้องเรียนนอกจากนี้ได้สัมภาษณ์ผู้ปกครอง 35 คน จากโรงเรียน 5 โรงเรียน ที่เลือกมานั้น ผลการศึกษาโดยรวมพบว่า ผู้ปกครองมีผลต่อวินัยในห้องเรียนของบุตรของตนจริง เมื่อมีการติดต่อของผู้ปกครองรวมอยู่ในแผนวินัยด้วย พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการติดต่อของผู้ปกครองกับจำนวนการส่งนักเรียนต่อ ไปยังสำนักงาน ซึ่งแสดงว่า การติดต่อของผู้ปกครองส่งผลต่อพฤติกรรมในห้องเรียนจริง ๆ ข้อค้นพบเหล่านี้สนับสนุนการเข้าไปเกี่ยวข้องของการติดต่อของผู้ปกครองในแผนวินัยซึ่งโรงเรียนอื่น ๆ พิจารณาหรือพัฒนาขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียนมีผลกระทบมาจากกระแสของสังคมนับตั้งแต่การเลี้ยงดูของครอบครัว สภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบภายในโรงเรียน ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ซึ่งทางโรงเรียนควรดำเนินการปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรมอันดีงาม โดยให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนเกิดความเคยชิน

คิดเป็นนิสัย สามารถควบคุมตัวเองได้ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบตรงต่อเวลา เคารพในสิทธิของผู้อื่น ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการปฏิบัติงานของโรงเรียนจึงต้องมีการจัดการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนร่วมกัน การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีการกำกับติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังไว้ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานฝ่ายปกครอง จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาลบ้านส่องนางโย สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม เพื่อให้ทราบว่านักเรียนหลังจากได้รับการพัฒนาระเบียบวินัยแล้วมีระเบียบวินัยมากขึ้นก่อนการได้รับการพัฒนาหรือไม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY